

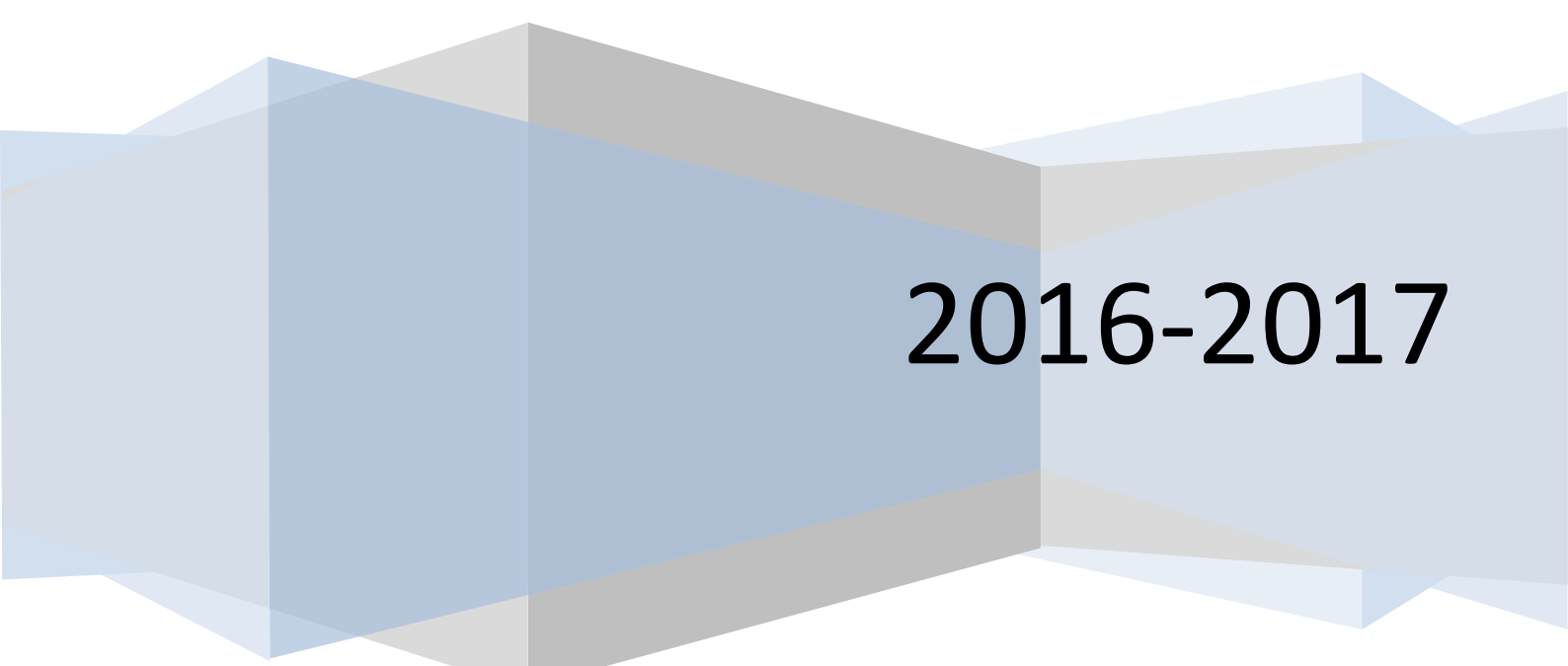
OMO Scholengroep De Langstraat
Van Haestrechtcollege - Kaatsheuvel

Praktijkonderzoek AOS WB

Toetsplan

Het beste uit leerlingen halen

Marion Heeren-van Ingen, Jan van Pelt

2016-2017

Voorwoord

Een jaar geleden zijn wij, Marion Heeren-van Ingen en Jan van Pelt, begonnen met het onderzoek naar de factoren waaraan een schoolbreed toetsplan voor het Van Haestrechtcollege moet voldoen, waarin RTTI als diagnostisch middel wordt gebruikt. Het is een jaar geweest van een nieuwe samenwerking met veel leermomenten, maar ook zeker momenten waarop we even vastliepen. Het was dan erg fijn om tijdens de bijeenkomsten van de Academische Opleidingschool met mede-docentonderzoekers te kunnen overleggen, van elkaar te leren en tips te krijgen.

We willen Vanja Goossen bedanken voor zijn medewerking aan het interview, zijn meedenken voor de studiedagen waarop het personeel van het Van Haestrechtcollege scholing heeft gevolgd in RTTI. Tevens willen we de respondenten van het Van Haestrechtcollege bedanken voor hun medewerking voor het invullen van de enquête.

In het bijzonder willen we de begeleiders van het docentonderzoek, Kitty Leuverink en Rian Aarts hartelijk bedanken voor alle tips en antwoorden als we vragen hadden.

Kaatsheuvel, juni 2017

Marion Heeren – van Ingen

Jan van Pelt

Inhoud

Voorwoord	1
Inhoud	2
Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Context	6
1.3 Aansluiting van het onderzoek in de school	7
1.4 Onderzoeksorganisatie	7
2 Het praktijkprobleem	8
3 Onderzoeksmethode	10
3.1 Onderzoeksdoel	10
3.2 Onderzoeksvraag	10
3.2.1 Deelvragen	10
3.3 Onderzoeksinstrument 1: literatuuronderzoek	11
3.3.1 Stappenplan	11
3.3.2 Literatuuronderzoek schooldocumenten	12
3.3.3 Stappenplan	12
3.3.4 Literatuuronderzoek	13
3.4 Onderzoeksinstrument 2: interview	13
3.4.1 Stappenplan	13
3.4.2 Interviewleidraad	14
3.4.3 Interviewkandidaten en procedure	14
3.4.4 Analyse	14
3.5 Onderzoeksinstrument 3: enquête	14
3.5.1 Stappenplan	14
3.5.2 Enquête	17
3.5.3 Enquêtekandidaten en procedure	17
3.5.4 Analyse	17
4 Literatuurstudie	18
4.1 Toetsplanontwikkeling	18
4.2 Leerlingvolgsysteem RTTI	19
4.2.1 RTTI	19
4.2.2 OMZA	20
4.2.3 Webapplicatie RTTI-online	20
4.2.4 RTTI-leercyclus	21
4.3 Kwaliteitscriteria	22
4.3.1 Valide	22
4.3.2 Transparant	22
4.3.3 Betrouwbaarheid	22
5 Resultaten	23
5.1 Literatuurstudie	23
5.1.1 Deelvraag 1 Op welke wijze komt de schoolvisie van het van Haestrechtcollege terug in het concept toetsbeleid 2015-2016?	23
5.1.2 Deelvraag 3 Hoe kan het leerlingvolgsysteem RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet worden om de schoolvisie van het van Haestrechtcollege te realiseren?	23

5.2	Interview Vanja Goossen, directeur Van Haestrechtcollege	23
5.2.1	Deelvraag 2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?	23
5.2.1.1	Redenen voor toetsplanontwikkeling en bepaling aanpak en resultaat.	23
5.2.1.2	Vaststellen kaders waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen.	24
5.2.1.3	Keuzes maken bij strategische vragen.	24
5.2.1.4	Aangeven kwaliteitseisen bij toetsing, normering en kwaliteitsborging.	24
5.2.1.4.1	Valide	25
5.2.1.4.2	Transparant	25
5.2.1.4.3	Betrouwbaarheid	25
5.2.1.4.4	Borgen	25
5.2.1.5	Bepalen van organisatorische randvoorwaarden.	25
5.3	Enquête docenten Van Haestrechtcollege	26
5.3.1	Deelvraag 2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?	26
5.3.1.1	Valide	26
5.3.1.1.1	Valide – inhoudsvaliditeit	26
5.3.1.1.2	Valide – begripsvaliditeit	26
5.3.1.2	Transparant	27
5.3.1.2.1	Transparantie – notatie	27
5.3.1.2.2	Transparantie – beoordelingscriteria	28
5.3.1.3	Betrouwbaarheid	28
5.3.1.3.1	Betrouwbaarheid - objectiviteit toetsing	29
5.3.1.3.2	Betrouwbaarheid - objectiviteit normering	31
5.3.1.3.3	Betrouwbaarheid - objectiviteit moeilijkheidsgraad	31
5.3.1.3.4	Betrouwbaarheid - objectiviteit differentiatiegraad	32
5.3.1.4	Borgen	33
5.3.1.4.1	Borgen – kwaliteit zonder gebruik van de webapplicatie RTTI-online	34
5.3.1.4.2	Borgen – kwaliteit met gebruik van de webapplicatie RTTI-online	34
H6	Conclusie	35
H7	Discussie	38
7.1	Vooruitblik	38
7.2	Terugblik	38
	Literatuurlijst	39
	Bijlagen	
Bijlage 1	OMZA-scoringslijst	40
Bijlage 2	Interview leidraad Vanja Goossen, directeur Van Haestrechtcollege	42
Bijlage 3	Enquête docenten Van Haestrechtcollege	45
Bijlage 4	Resultaten enquête	49
Bijlage 5	Toetsplan Van Haestrechtcollege 2017 - 2018	55

Samenvatting

Centraal in de onderwijsvisie van het Van Haestrechtcollege staat het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten. Om het beste uit iedere leerling te halen is het belangrijk dat docenten met behulp van toetsing de ontwikkeling van iedere individuele leerling in beeld hebben.

Er is tot op dit moment geen sprake van een schoolbreed toetsplan voor de docenten van het Van Haestrechtcollege. Hierdoor zijn mogelijk gedurende de afgelopen jaren tijdens rapportvergaderingen beslissingen genomen op basis waarvan de leerling niet altijd op de juiste plek (leerjaar/niveau) terecht kwam, gelet op diens cognitief niveau.

Om deze reden en in het kader van opbrengstgericht werken heeft de school behoefte aan beleid in de vorm van een toetsplan om hierin verbetering te brengen.

De hoofdvraag in dit onderzoek is: Waaraan moet een schoolbreed toetsplan voor het Van Haestrechtcollege voldoen, waarin RTTI als diagnostisch middel wordt gebruikt?

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van literatuuronderzoek, een interview met Vanja Goossen (directeur Van Haestrechtcollege) en een enquête onder docenten.

Na analyse van de resultaten kan in het algemeen geconcludeerd worden dat toetskwaliteitseisen door de docenten als belangrijk worden ervaren.

Aanbevelingen aan de school:

- Werk met een gemeenschappelijk toetsplan waarin afspraken betreffende toetskwaliteitseisen en procedures staan beschreven;
- verbeter de afstemming en samenwerking binnen de vakgroepen door iedere periode de RTTI-leercyclus te doorlopen.

Tot slot: de school moet zich realiseren dat dit plan alleen kans van slagen heeft als alle docenten het belang van samenwerken inzien en bereid zijn intensief te overleggen met hun vakgroep(en) zodat leerlingen hun individuele talenten kunnen ontwikkelen: zie wat iedere individuele leerling nodig heeft. Dat kan alleen indien elke docent zich bewust is dat een cijfer meer is dan een getal!

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In mei 2011 is in de Tweede Kamer het actieplan *VO Beter Presteren* aangeboden. De minister van OCW spreekt hierin over een drietal actielijnen. Te weten: opbrengstgericht werken, ambitieuze leercultuur en bewust kiezen. In het praktijkonderzoek richten we ons op de vraag hoe we opbrengstgericht werken binnen een toetsplan kunnen verwerken, zodat het toetsplan bijdraagt aan beter presteren.

Bij beter presteren past een cultuur en praktijk waarin de leervorderingen van leerlingen systematisch worden gevolgd, om zo zicht te hebben op mogelijkheden voor verbetering. Dit wordt aangegeven met de term 'opbrengstgericht werken' (Bijsterveldt-Vliegenthart et al., 2011). Opbrengstgericht werken wil zeggen: systematisch en doelgericht werken aan zo goed mogelijke leerlingprestaties, waarbij het vooral gaat om het doorlopen van alle stappen van de evaluatieve cyclus. Deze cyclus bestaat uit vijf stappen: het vastleggen van doelen en standaarden, het verzamelen van informatie, het registreren ervan, het interpreteren en het nemen van beslissingen (Blok, Boogaard, Ledoux, Krüger, 2009). Opbrengstgericht werken leidt ook tot hogere prestaties van leerlingen (Scheerens, 2007). Eveneens houdt opbrengstgericht werken in dat er zicht is op het onderwijsproces in de klas. Een leerlingvolgsysteem is hierbij onmisbaar (Onderwijsraad, 2011).

Het Van Haestrechtcollege heeft vanuit het actieplan *VO Beter Presteren* behoefte aan nieuw toetsbeleid. Deze ambitie is impliciet aangegeven in ons schoolplan en tevens geadviseerd door de Inspectie. Vanja Goossen, directeur van het van Haestrechtcollege, wil daarom als praktijkopdracht bij de AOS-WB nieuw toetsbeleid laten ontwikkelen in de vorm van een toetsplan waarin als doelen de ontwikkeling van de leerling en een hogere leeropbrengst als resultaat centraal staan.

Vanuit de term 'opbrengst gericht werken' is er gezocht naar een leerlingvolgsysteem waarbij de leerlingprestaties gemeten, gevolgd en verbeterd kunnen worden. In 2014 hebben we kennis gemaakt met het leerlingvolgsysteem RTTI.

RTTI is een hulpmiddel bij toetsen om het ontwikkelproces van het leren optimaler in beeld te krijgen. De toets is namelijk niet langer het eindpunt van de leerstof, maar juist het beginpunt voor verdere ontwikkeling. Door onderscheid te maken in het leren op verschillende cognitieve niveaus wordt het mogelijk om leerlingen beter te sturen in hun ontwikkelproces en wordt het mogelijk om een hogere leeropbrengst te bereiken. De doelstellingen van het Van Haestrechtcollege, meer differentiëren, beter determineren en hogere opbrengsten, kunnen daarmee beter worden gerealiseerd.

De letters RTTI verwijzen naar de volgende cognitieve niveaus:

- R = Reproductie: de leerling voegt niets toe aan de geleerde leerstof.
- T1 = Toepassingsgericht niveau 1 (training): de leerling past de leerstof in een reeds geoefende situatie toe.
- T2 = Toepassingsgericht niveau 2 (transfer): de leerling past de leerstof in een nieuwe situatie toe.
- I = Inzicht: de leerling bedenkt zelf de context en de methode om de vraag te beantwoorden.

(Drost & Verra, 2016)

Tevens geeft RTTI de mogelijkheid om leerinhouden van een vak door alle leerjaren heen te verbinden. Zo'n doorlopende leerlijn geeft aan hoe leerlingen voor een bepaald vak gedurende hun schoolloopbaan van een beginniveau tot een (eind)examenniveau komen. De doorlopende leerlijn vraagt naast een inhoudelijke afstemming van de leerstof ook een afstemming op welk cognitief niveau deze stof behandeld moet worden. Hiermee wordt voorkomen dat de cognitieve sprong voor leerlingen te groot wordt en er een zogenaamde cijferval tussen twee opeenvolgende leerjaren ontstaat (Drost & Verra, 2016).

In het schooljaar 2015 - 2016 is voor alle vakken op het Van Haestrechtcollege een concept-toetsbeleid opgesteld waarin de kwaliteitseisen: betrouwbaar, valide en transparant voor toetsen en toetsvragen zijn beschreven. Eveneens staat erin beschreven dat de toetsen volgens het RTTI-systeem van reproductie-, training-, transfer- en inzichtvragen moeten zijn opgebouwd.

Om tot een vakspecifiek toetsbeleid te komen zijn er vakwerkplannen noodzakelijk waarin elke docent binnen een leerjaar en binnen een onderwijsniveau inzicht moet hebben in het leerdoel, de leerstof, de vaardigheden en de toetsen die afgenomen moeten worden en waarin sprake is van afstemming tussen de leerstof van onder- en bovenbouw.

De invoering van dit concept is echter tot nu toe niet van de grond gekomen door het ontbreken van een consensus over het toetsbeleid en door het toenmalige gebrek aan kennis over RTTI bij de docenten en het ontbreken van vakwerkplannen voor de vaksecties.

De directeur van het Van Haestrechtcollege heeft ons daarom gevraagd om een toetsplan te ontwikkelen op basis van RTTI, waarin het leren en de leeropbrengst van de leerling per vak centraal staan. De kwaliteitseisen voor toetsing, normering en borging per vak zullen hierin verwerkt moeten worden. Door gebruik te maken van RTTI kun je de doorlopende leerlijnen en de bijbehorende toetsen borgen en krijg je zicht op de kwaliteit van het onderwijs.

Vanaf nu zal er in dit praktijkonderzoek worden gesproken van een “toetsplan” in plaats van een “toetsbeleid”, om hiermee te illustreren dat het om een wezenlijk ander concept gaat, waarbij we duidelijk de richting (koers) aangeven, opbrengstgericht wordt gewerkt en waarbij de invulling eerder bottom up dan top down is.

Het toetsplan zal stevig (moeten) ingrijpen in de huidige praktijk en ander gedrag vragen van zowel leerlingen als docenten. Voor de communicatie en de implementatie zullen we daarom veel aandacht moeten hebben. Dat doen we o.a. door het docententeam van het Van Haestrechtcollege van meet af aan mee te nemen in onze ontwikkelopdracht.

We zullen bij onze keuzes voor vorm en inhoud van het nieuwe toetsplan gebruik maken van de bestaande literatuur op dit gebied en waar mogelijk van good practices van andere onderwijsinstellingen.

De intentie is het toetsplan op het Van Haestrechtcollege in te voeren in het schooljaar 2017-2018.

1.2 Context

Het Van Haestrechtcollege telt ca. 300 leerlingen en is een kleinschalige school in Kaatsheuvel (Gemeente Loon op Zand) voor vmbo, mavo en een tweejarige Havokansklas. De school is onderdeel van OMO SG De Langstraat. In 2012 is er gestart met een innovatief onderwijsconcept dat inmiddels ‘Ons Onderwijs’ wordt genoemd. Leerlingen krijgen instructie op niveau in kleine groepjes. Dit zorgt voor een effectieve uitleg die uitnodigt tot het stellen van vragen. Op werkpleinen gaan leerlingen onder begeleiding van docenten zelf aan de slag met de lesstof; leren is doen! Door de ruime inzet van ICT kan dit ook op maat. Binnen het beroepsgerichte programma bieden we de profielen Economie & Ondernemen en Zorg & Welzijn aan.

Aan het ontwikkelen van een toetsplan met toetsen als een feedbackmiddel voor zowel docenten als leerlingen, waarbij inzicht gekregen wordt in de ontwikkeling van de leerling per cognitief niveau, moet iedere docent zijn/haar bijdrage leveren. Gedurende het schooljaar 2016-2017 zijn negen studiemiddagen gepland waarop het docententeam gaat werken aan een eenduidige manier om de verschillende cognitieve niveaus in toetsen te kunnen vaststellen en aan de vraag hoe het onderwijsleerproces van de leerling gestuurd en verbeterd kan worden. Het docententeam van het Van

Haestrechtcollege volgt in 2016-2017 twee e-modules via Docentplus. Docentplus is de organisatie die het RTTI-systeem heeft ontwikkeld. De onderwerpen die behandeld worden, zijn toetskwaliteit, diagnose cognitieve niveaus per leerling met behulp van RTTI-online en leerstrategieën. Het is de bedoeling dat na volledige invoer (2017-2018) drie keer per jaar tijdens de rapportvergaderingen de leerlingen van klas 1 tot en met 3 worden besproken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de diagnose van minimaal 1 toets per vak, waarbij met behulp van RTTI naar de vier cognitieve niveaus wordt gekeken.

1.3 Aansluiting van het onderzoek in de school

Het Van Haestrechtcollege is een school voor vmbo met een tweejarige vmbo-brugperiode. Dit biedt de leerlingen alle kansen om door te stromen naar het schooltype dat het best bij hen past en zo het voor hen hoogst haalbare diploma te halen.

De school biedt leerlingen in klas 1, 2, 3 en 4 een heldere structuur met instructie in kleine groepen, met begeleid zelfstandig werken op een leerplein.

De visie van het van Haestrechtcollege is: goed onderwijs is eigentijds en richt zich op:

- het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten;
- het positief waarderen van de identiteitsontwikkeling van elke leerling met daarbij volop ruimte voor creativiteit;
- het kwalificeren van iedere leerling voor vervolgonderwijs of arbeidsloopbaan en participatie in de – steeds meer kosmopolitische – samenleving;
- het bevorderen van het leren in verschillende leercontexten met gebruikmaking van onderwijstechnologie.

Vanuit deze visie is er gekozen voor ‘Ons Onderwijs’ om het onderwijskundig concept vorm te geven. Hierbij zal ICT een nadrukkelijke rol spelen bij de ondersteuning van de lessen.

De 3 pijlers voor ‘Ons Onderwijs’ op het Van Haestrechtcollege zijn:

- 1 persoonlijke keuzemogelijkheden;
- 2 structuur;
- 3 kwaliteit.

Voor de concrete lespraktijk betekent ‘Ons Onderwijs’ dat er in verschillende lesonderdelen rekening wordt gehouden met verschillen tussen leerlingen.

Ons onderzoek zal nadrukkelijk aansluiten bij de schoolvisie waarbij bovenstaand beschreven ontwikkeling van de leerling centraal staat.

1.4 Onderzoeksorganisatie

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Marion Heeren-van Ingen en Jan van Pelt. Vanja Goossen, directeur van het Van Haestrechtcollege, is de opdrachtgever voor het praktijkonderzoek. Met hem wordt tweemaandelijks overlegd over dit onderzoek. De resultaten zullen gebruikt worden als input bij het opstellen van het toetsplan. Het toetsplan moet ingaan in het schooljaar 2017-2018 en zal gelden voor het hele docententeam. De uiteindelijke opbrengsten zullen ook d.m.v. workshops en presentaties worden gepresenteerd aan de andere locaties van OMO Scholengroep De Langstraat en tijdens de AOS-presentatiemiddag in oktober 2017.

2 Het praktijkprobleem

Op het Van Haestrechtcollege worden leerlingen bevorderd naar leerjaren/niveaus op basis van toetscijfers. Hierbij wordt niet gekeken naar wat achter die toetscijfers zit en wat deze inhouden. Er wordt verder bij toetsing geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende cognitieve niveaus per leerjaar (klas 1 tot en met 4) en per niveau (vmbo basisberoepsgerichte leerweg, vmbo kaderberoepsgerichte leerweg, vmbo gemengde leerweg, vmbo theoretische leerweg) met als gevolg dat de aansluiting tussen onderbouw (klas 1 en 2) en de bovenbouw (klas 3 en 4) qua leerstofopbouw en toetsing niet in een vloeiende lijn plaats vindt. In de onderbouw vindt toetsing op dit moment voornamelijk plaats op het niveau van reproductie- en trainingvragen, terwijl in de bovenbouw toetsing grotendeels plaats vindt op het niveau van transfer- en inzichtvragen. Het is dus mogelijk dat leerlingen van het Van Haestrechtcollege in de onderbouw hogere cijfers behalen, terwijl ze in de bovenbouw lagere cijfers behalen als gevolg van toetsen op andere cognitieve niveaus.

Het ontbreken van inzicht op de cognitieve niveaus per leerling betekent dat tijdens de rapportvergadering mogelijk beslissingen worden genomen waarbij de leerling niet altijd op de juiste plek (leerjaar/niveau) terecht komt, gelet op diens cognitief niveau.

Ter verduidelijking zullen we een tweetal casus beschrijven.

Casus 1 Cognitieve niveaus

Het betreft twee leerlingen die beiden in een 2 vmbo-kaderberoepsgerichte/ gemengde/ theoretische (2 vmbo-kgt) klas zitten. Bij de overgang wordt bepaald of ze overgaan naar klas 3 vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (3 vmbo-kb) of klas 3 vmbo gemengde/ theoretische leerweg (3 vmbo-gt).

Leerling 1 staat 5,1 gemiddeld en leerling 2 staat 6,2 gemiddeld. Tijdens de vergadering wordt er gekeken naar de gemiddelde cijfers en er wordt een advies gegeven waarbij leerling 1 naar klas 3 vmbo kaderberoepsgerichte leerweg wordt bevorderd en leerling 2 naar klas 3 vmbo gemengde/theoretische leerweg.

Leerling 1 blijkt de leerstof goed te begrijpen, maar heeft geen zin om er voor te werken. Leerling 2 werkt heel hard, maar heeft veel moeite met het leggen van verbanden. Dit werd ons duidelijk door te kijken naar de scores op de verschillende cognitieve niveaus van de gemaakte toetsen. In de vergadering werd op basis van het rapportcijfer besloten om leerling 1 over te laten gaan naar 3 vmbo-kb en leerling 2 ging over naar 3 vmbo-gt. Op basis van mijn bevindingen zouden we leerling 1 in 3 vmbo-gt en leerling 2 in 3 vmbo-kb hebben geplaatst. Door enkel naar een rapportcijfer te kijken, zou je een leerling dus mogelijk op een te laag of een te hoog niveau plaatsen.

Casus 2 Doorlopende leerlijn

Het betreft een leerling die in een 3 vmbo-gt klas zit. Bij de overgang van klas 2 naar klas 3 is deze leerling overgegaan met een 8 voor het vak Engels op het rapport. Zowel in klas 1 als in klas 2 heeft deze leerling tussen de 7,5 en de 8 gemiddeld gestaan op het rapport. Bij het eerste rapport in klas 3 blijkt deze leerling nog maar net een 6 gemiddeld te staan. In een keer blijkt het vak Engels dat in de eerste twee jaar heel soepel is gegaan een lastig vak waarin mogelijk veel problemen te verwachten zijn voor het eindexamen. Het bleek dat tijdens de eerste twee jaar vooral op reproductie en makkelijke toepassing is getoetst, terwijl in klas 3 voornamelijk moeilijke toepassing en inzicht is getoetst. Door in het vakwerkplan een afstemming te maken op welk cognitief niveau er per schooljaar getoetst wordt, zou het probleem van cijferval voorkomen hebben kunnen worden.

Gedurende het schooljaar 2016 - 2017 gaan wij de docenten verplichten minimaal 1 proefwerk per periode als feedbackmiddel te gebruiken. Het betreft een reguliere toets waarbij de vragen volgens RTTI benoemd zijn. Docenten, leerlingen en ouders krijgen dan inzicht in de ontwikkeling van de leerling per vak en per cognitief niveau.

Bij de ontwikkeling per vak is het ook belangrijk dat het voor de leerlingen duidelijk is wat en hoe zij moeten leren. Leerdoel, leerinhoud en manier van toetsing zouden bij alle leerlingen bij iedere toets

bekend moeten zijn (Van den Akker & Thijs, 2009). Zowel de leerdoelen als de manier van toetsing zijn nu niet altijd bekend bij de leerlingen, wat verwarring oplevert en de prestaties negatief kan beïnvloeden. Bij veel vakken lijkt zo'n doordachte opbouw nog te ontbreken.

Bij de ontwikkeling per cognitief niveau gaat het docententeam dat lesgeeft aan een klas gebruikmaken van een gemeenschappelijk overzicht hoe een leerling per vak en per cognitief niveau scoort. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de webapplicatie RTTI-online van Docentplus. Docenten verwerken hierin de scores per vraag per leerling van de RTTI benoemde toetsen. De docenten krijgen een overzicht per toetsvraag hoe er per leerling gescoord is en krijgen ook een overzicht hoe een leerling per cognitief niveau gescoord heeft. Hierbij wordt met behulp van kleur en symbool aangegeven hoe een leerling gescoord heeft.

De docenten maken gebruik van elkaars expertise om de leerling beter te begeleiden op de cognitieve niveaus waar problemen zijn, bijvoorbeeld door de kennis van vakken waar de cognitieve niveaus voldoende ontwikkeld zijn, in te zetten bij vakken waar het cognitieve niveau nog onvoldoende ontwikkeld is.

De leerling kan zich per vak en per cognitief niveau ontwikkelen en deze ontwikkeling kun je volgen gedurende de schoolloopbaan op het Van Haestrechtcollege.

Hoe kan het leerproces van de leerlingen uitwisselbaar en transparant worden en hoe kunnen docenten het leren van iedere leerling beter meten, volgen, sturen en verbeteren?

3 Onderzoeksmethode

Hieronder zullen we het onderzoeksdoel, de onderzoeksvraag en de daaruit voortvloeiende deelvragen noemen. Daarna zullen we aangeven op welke manier we data gaan verzamelen om onze deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te beantwoorden.

3.1 Onderzoeksdoel

Het ontwikkelen van het kader van het toetsplan op basis van RTTI voor alle vakken van het van Haestrechtcollege, waarin beschreven staat op welke wijze de ontwikkeling van leerlingen beter te meten, volgen en sturen is om een zo hoog mogelijke leeropbrengst te behalen.

3.2 Onderzoeksvraag

Waarom moet een schoolbreed toetsplan voor het Van Haestrechtcollege voldoen, waarin RTTI als diagnostisch middel wordt gebruikt?

3.2.1 Deelvragen

1 Op welke wijze komt de schoolvisie van het van Haestrechtcollege terug in het huidige toetsbeleid?

- Wat is de schoolvisie van het van Haestrechtcollege?
- Wat is het huidige toetsbeleid van het van Haestrechtcollege?

2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?

- Redenen voor toetsplanontwikkeling en bepaling aanpak en resultaat.
- Kaders waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen.
- Strategische vragen.
- Kwaliteitseisen bij de toetsing, normering en kwaliteitsborging.
- Vaststellen organisatorische randvoorwaarden.
- Toetsplan opstellen.
- Verantwoording toetsplan.

3 Hoe kan RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet worden om de schoolvisie van het van Haestrechtcollege te realiseren?

- Volgen, meten, sturen van de ontwikkeling van de leerling op cognitief niveau.
- Volgen, meten, sturen van de ontwikkeling van de leerling op gedrag niveau.

Hieronder zullen we in het kort aangeven op welke manier we data gaan verzamelen om onze deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag te beantwoorden.

1 Op welke wijze komt de schoolvisie van het van Haestrechtcollege terug in het huidige toetsbeleid?

Literatuur schooldocumenten

2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?

Interview schooldirecteur Van Haestrechtcollege

Enquête vakdocenten (24)

3 Hoe kan RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet worden om de schoolvisie van het van Haestrechtcollege te realiseren?

Literatuur schooldocumenten

3.3 Onderzoeksinstrument 1: literatuuronderzoek schooldocumenten

3.3.1 Stappenplan

Het literatuuronderzoek heeft als doel het beantwoorden van deelvraag 1. Het gaat hier over de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege en op welke wijze dit terugkomt in het huidige toetsbeleid.

Op basis van het huidige toetsbeleid hebben wij onderstaande checklist opgesteld.

Literatuuronderzoek – deelvraag 1

Doel van het instrument voor dataverzameling	Kernbegrip	Deelaspecten	Vragen
Aan het einde van het literatuuronderzoek weten we op welke wijze de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege terugkomt in het huidige toetsbeleid.	Schoolvisie	Inhoud	Wat zijn kenmerken van de schoolvisie?
	Toetsbeleid	Persoonlijke keuze mogelijkheden	Op welke wijze wordt individueel talent bevorderd?
		Structuur	Op welke wijze vindt er gestructureerd toetsing plaats?
		Kwaliteit	Op welke wijze is kwaliteit van toetsing geborgd?

3.3.2 Literatuuronderzoek schooldocumenten

We gebruiken de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege en het concept toetsbeleid 2015-2016.

3.3.3 Stappenplan

Het literatuuronderzoek heeft als doel het beantwoorden van deelvraag 3. Het gaat hier over de wijze waarop RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet kan worden om de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege te realiseren.

Op basis van het theoretisch kader hebben wij onderstaande checklist opgesteld.

Literatuuronderzoek – deelvraag 3

Doel van het instrument voor dataverzameling	Kernbegrip	Deelaspecten	Vragen
Aan het einde van het literatuuronderzoek weten we op welke wijze RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet kan worden om de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege te realiseren.	Schoolvisie	Inhoud	Wat zijn kenmerken van de schoolvisie?
	RTTI	Cognitief niveau	Op welke wijze kun je de ontwikkeling van de leerling meten, volgen en sturen?
		Gedrag niveau	Op welke wijze kun je de ontwikkeling van de leerling meten, volgen en sturen?

3.3.4 Literatuuronderzoek

We gebruiken de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege en de literatuurstudie.

3.4 Onderzoeksinstrument 2: interview

3.4.1 Stappenplan

Het interview heeft als doel het beantwoorden van deelvraag 2. Het gaat hier over het vaststellen van de kaders van het toetsplan.

We hebben het interview in verschillende stappen voorbereid. Op basis van het theoretisch kader waarin de zeven stappen van het stappenplan van Polderdijk zijn beschreven hebben wij onderstaande checklist (stap 1) opgesteld die als basis dient voor de interviewleidraad (stap 2). Stap zes is het daadwerkelijke toetsplan en tevens het antwoord op de hoofdvraag. Deze stap wordt beantwoord in hoofdstuk 6 Conclusie.

Bevragen – interview directie SG de Langstraat

Doel van het instrument voor dataverzameling	Kernbegrip	Deelaspecten	Vragen		
Aan het einde van het interview weten we hoe er op het Van Haestrechtcollege door de directeur wordt gedacht over hoe het ideale toetsplan eruit moet zien.	Redenen toetsplanontwikkeling	Ontwikkeling	Waarom moet een toetsplan worden ontwikkeld?		
			Wie ontwikkelt het toetsplan?		
			Voor wie wordt een toetsplan ontwikkeld?		
		Inhoud	Wat wilt u dat er in een toetsplan beschreven staat?		
			Wilt u het gehele huidige toetsbeleid heroverwegen?		
			Kunnen nieuwe toetsvormen worden ingebed?		
		Resultaat	Wanneer moet het toetsplan klaar zijn en in gebruik worden genomen?		
			Kaders toetsplan	Wettelijk kader	Welk advies geeft de inspectie ten aanzien van toetsing?
					Welk advies geeft OMO ten aanzien van toetsing?
	Onderwijsvisie	Wat is de onderwijsvisie van uw school ten aanzien van toetsing?			
	Curriculum	Is het curriculum beschreven?			
	Afspraken	Wilt u dat de toetsafspraken voor verschillende leerlinggroepen dezelfde zijn?			
	Strategische keuzes	Toetsing	Is de toetsing een eenmalige gebeurtenis of kan ze repetitief gebeuren?		
			Is de toetsing formatief?		
			Is de toetsing summatief?		

			Hoe dekkend moeten leerdoelen worden getoetst?
			Hoe wordt voldoende variatie in toetsvormen gegarandeerd?
			Worden leerlingen altijd individueel getoetst of mogen leerlingen ook samen met anderen worden getoetst?
			Beoordeelt alleen de docent, of kunnen dat ook anderen zijn?
	Kwaliteitseisen	Valide	Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is inhoudsvaliditeit binnen toetsen wenselijk?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is begripsvaliditeit binnen de toetsen wenselijk?
		Transparantie	Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is transparantie van toetsen wenselijk?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is uniformiteit in layout van toetsen wenselijk?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is uniformiteit in vraagstelling van opdrachten wenselijk?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat leerlingen vooraf op de hoogte zijn van leerdoelen per toets?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat leerlingen vooraf op de hoogte zijn op welke cognitieve ze de leerdoelen moeten beheersen?
			Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat de normering van toetsen objectief gebeurt?
		Borgen	Hoe kan kwaliteit van toetsen worden geborgd?
			Hoe kan het voorkomen van fraude en plagiaat bij toetsing worden geborgd?
		Verantwoordelijkheid	Ligt de verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een toets bij een of meer docenten?
			Ligt de verantwoordelijkheid voor het aantal af te nemen toetsen per periode bij de schoolleiding of bij de vakgroep?

			Is scholing noodzakelijk om nieuwe toetsvormen te gebruiken?
--	--	--	--

3.4.2 Interviewleidraad

De opbouw van de interviewleidraad is als volgt:

- inleiding:

in de inleiding geeft de docentonderzoeker informatie over onder andere het doel, de wijze waarop geïnterviewd wordt en de afspraken over de verwerking van de data worden aangegeven.

- kern:

Het doel is inzicht te krijgen in hoe Vanja Goossen, directeur van het Van Haestrechtcollege denkt hoe het ideale toetsplan er uit moet zien.

- essentie van het interview:

Het vaststellen van de kaders van het toetsplan door de directeur voor het Van Haestrechtcollege op basis van RTTI.

De interviewleidraad is opgenomen in bijlage 1.

3.4.3 Interviewkandidaten en procedure

De vestigingsdirecteur van het Van Haestrechtcollege is op 11 april 2017 geïnterviewd.

Het interview werd opgenomen en is getranscribeerd. De transcripties zijn aan de geïnterviewde ter controle aangeboden.

3.4.4 Analyse

We zullen het interview transcriberen en daarna selecteren welke elementen in het toetsplan komen.

3.5 Onderzoeksinstrument 3: enquête

3.5.1 Stappenplan

De enquête heeft als doel het beantwoorden van deelvraag 2. Het gaat hier over de attitude van docenten van het Van Haestrechtcollege ten aanzien van toetskwaliteitseisen zoals deze in het toetsplan terugkomen. De kaders van het toetsplan worden vastgesteld door de directeur van het Van Haestrechtcollege. De attitude van de docenten ten aanzien van toetskwaliteitseisen wordt verwerkt in het toetsplan, zodat er een toetsplan ontstaat dat zowel door directie als docenten is samengesteld.

We hebben de enquête in verschillende stappen voorbereid. Op basis van het theoretisch kader waarin de drie toetskwaliteitseisen zijn beschreven, hebben wij onderstaande checklist (stap 1) opgesteld die als basis dient voor de enquête (stap 2).

Bevragen – enquête onderwijzend personeel Van Haestrechtcollege

Doel van het instrument voor dataverzameling	Kernbegrip	Deelaspecten	Vragen
Aan het einde van de enquête weten we de attitude van docenten van het Van Haestrechtcollege ten aanzien van toetskwaliteitseisen.	Valide	Inhoudvaliditeit	Ik vind het belangrijk dat de leerstof is verdeeld in leerdoelen.
			Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toetsing de leerdoelen bij de leerlingen bekend zijn.

			<p>Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen binnen een toets evenredig zijn verdeeld over de leerstof.</p>
		Begripsvaliditeit	<p>Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toets het cognitieve niveau (RTTI) waarop de leerstof beheerst dient te worden, door mij is vastgesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)</p> <p>Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)</p>
	Transparant	Notatie	<p>Ik vind het belangrijk dat de layout van toetsen schoolbreed uniform is.</p> <p>Ik vind het belangrijk dat de layout van toetsen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is.</p> <p>Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)</p> <p>Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)</p> <p>Ik vind het belangrijk dat alle benodigde informatie (toetsvorm, toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen, normering) vermeld staan op de toets.</p> <p>Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft het aantal vragen per toets.</p> <p>Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft de</p>

			verdeling van het gewicht van de toetsen. (Bv. SO telt 2x en PW telt 3x)
		Beoordelingscriteria	Ik vind het belangrijk dat het antwoordmodel volledig (goede en zo nodig onjuiste antwoorden, gewicht per vraag) is.
			Ik vind het belangrijk dat het relatieve gewicht (aantal punten per vraag in verhouding tot het totaal aantal punten) per vraag klopt.
Betrouwbaarheid	Objectiviteit toetsing		Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.
			Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)
	Objectiviteit normering		Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.
	Moeilijkheidsgraad		Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)
	Differentiatiegraad		Ik vind het belangrijk dat je de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk ziet. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)
Borgen	Kwaliteit		Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online na afloop van een toets te maken. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)
			Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken. (Dit

			geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)
			Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse na afloop van een toets te maken.
			Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.

3.5.2 Enquête

De enquête is opgenomen in bijlage 2.

De opbouw van de enquête is als volgt:

- inleiding:

in de inleiding geeft de docentonderzoeker informatie over onder andere het doel en de afspraken over de verwerking van de data worden aangegeven.

- kern:

Het doel is inzicht te krijgen in hoe de attitude van het docententeam van het Van Haestrechtcollege is ten aanzien van toetskwaliteitseisen.

- essentie van de enquête.

Het vaststellen van de toetskwaliteitseisen die als belangrijk worden ervaren door het docententeam van het Van Haestrechtcollege.

3.5.3 Enquêtekandidaten en procedure

Het onderwijzend personeel van het Van Haestrechtcollege is om medewerking gevraagd na afloop van de rapportvergaderingen op 4-4-2017. Tevens is er op deze dag een mail verstuurd met daarin een link voor de enquête.

Alle enquêtes zijn per deelvraag verwerkt en waar mogelijk is gebruik gemaakt van een crosstabel waarin we het (mogelijke) verband tussen twee stellingen onderzoeken.

3.5.4 Analyse

We leggen de resultaten van de enquêtes naast elkaar en selecteren in welke mate van belangrijkheid de docenten van het Van Haestrechtcollege de toetskwaliteitseisen plaatsen. Bij de analyse van de gegevens is er gebruik gemaakt van het programma Excel.

In de enquête hebben de docenten aangegeven in welke mate zij het eens of oneens zijn met stellingen betreffende validiteit, transparantie, betrouwbaarheid en borging van toetsen. Bij de analyse zijn de keuzes eens en zeer mee eens samengevoegd tot eens. De keuzes oneens en zeer mee oneens zijn samengevoegd tot oneens. In specifieke gevallen wordt er onderscheid gemaakt tussen eens, zeer mee eens, oneens en zeer mee oneens. Bij stelling 15 blijven 2 docenten buiten de analyse aangezien er twee antwoorden zijn gegeven op de stelling. Bij stelling 16 blijft 1 docent buiten de analyse aangezien er twee antwoorden zijn gegeven op de stelling. Hierdoor verandert bij stelling 15 de groep docenten in 17 en bij stelling 16 in 18. Alle resultaten uit de enquête staan in bijlage 3.

4 Literatuurstudie

In het eerste gedeelte van de literatuurstudie hebben we onderzoek gedaan naar hoe een toetsplan wordt vastgesteld, zodat we het kader hebben om een toetsplan te gaan ontwikkelen voor het Van Haestrechtcollege. In het tweede gedeelte hebben we onderzoek gedaan naar het leerlingvolgsysteem RTTI. Hierbij hebben we onderzocht uit welke onderdelen het leerlingvolgsysteem bestaat en op welke wijze het geïntegreerd kan worden binnen het nieuw te ontwikkelen toetsplan voor het Van Haestrechtcollege. In het derde deel hebben we onderzocht aan welke kwaliteitscriteria een goede toets moet voldoen.

4.1 Toetsplanontwikkeling

Onderwijs waarbij leren leren en de leerling centraal staat, heeft behoefte aan een systeem van toetsing dat voor de hele opleiding hetzelfde is. De toetsing moet passen bij de onderwijsvisie en het curriculum van de school. Een toetsplan is een systematische beschrijving van alle toetsen van een opleiding. Het geeft aan hoe en wanneer doelstellingen getoetst worden. De toetsing vormt een onderdeel van het onderwijsleerproces. (Polderdijk, de Volder, van Zutven, 2004).

Voor het ontwikkelen van een toetsplan bestaat een zeven stappenplan (Polderdijk, de Volder, van Zutven, 2004) dat hieronder beschreven wordt. Bij iedere stap worden vragen gesteld die gebruikt gaan worden in het interview met Vanja Goossen, directeur Van Haestrechtcollege.

Stappenplan voor ontwikkeling toetsplan

1 Geef redenen voor toetsplanontwikkeling en bepaal de aanpak en het resultaat.

- Wat staat er in een goed toetsplan, hoe ziet dat eruit?
- Kunnen nieuwe toetsvormen ingebed worden?
- Wie ontwikkelt het toetsplan? Eén persoon of per vakgroep.
- Wanneer moet het toetsplan gereed zijn?

2 Stel de kaders vast waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen?

- Wat is de onderwijsvisie van de school?
- Hoe is het curriculum?
- Moet de toetsing voor verschillende leerling groepen hetzelfde zijn?

3 Maak keuzes bij strategische vragen.

- Hoe dekkend moet de beoordeling zijn voor het totaal te beoordelen gebied?
- Is de beoordeling eenmalig of moet ze repetitief gebeuren?
- In welke mate is de beoordeling diagnostisch?
- Zijn coproducties aanvaardbaar of moet de toetsing op individuele basis gebeuren?

4 Geef de kwaliteitseisen bij de toetsing, de normering en kwaliteitsborging aan.

- Hoe willen we kwaliteit meten en bevorderen?
- Wat is de mate van uniformiteit in vragen?
- Hoe betrouwbaar zijn de toetsen?
 - Hoe krijgt objectiviteit bij de beoordeling invulling?
 - Op welke wijze wordt een correctiemodel vooraf of achteraf gemaakt?
 - Zijn het aantal en de aard van de gestelde vragen in overeenstemming met de beschikbare tijd?
 - Zijn de opgaven qua moeilijkheidsgraad afgestemd op het niveau dat van de leerlingen wordt verwacht?
- Hoe kan de toetsing transparant en bruikbaar ingevuld worden?

- Hoe kijken de docenten aan tegen normering?
- Hoe wordt de kwaliteit van de toetsing geborgd?
- Hoe valide zijn de toetsen? Worden de leerdoelen van de leerstof getoetst?
- Hoe toetsen? -> welke toetsvorm?
- Wanneer toetsen? -> diagnostische toets ja/nee/ herkansing ja/nee

5 Bepaal de organisatorische randvoorwaarden.

- Welke ontwikkelingen zijn er in toetsautomatisering?
- Wie is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van toetsen?
- Wie bepaalt hoeveel er getoetst wordt?
- Moet er veel beoordeling op korte tijd gebeuren of is spreiding in de tijd mogelijk?
- Hoe wordt plagiaat in werkstukken voorkomen?
- In hoeverre zijn docenten bereid en bekwaam om nieuwe toetsvormen te hanteren?

6 Stel het toetsplan op.

- Welke toetsvormen passen bij de strategische keuzes?
- In welke mate gaan we toetsvormen voorschrijven?
- Is voldoende variatie in toetsvormen gegarandeerd?
- Voldoet het plan aan de kwaliteitscriteria?
- Kan de toetsing plaatsvinden met beschikbare middelen?

7 Schrijf de verantwoording bij het toetsplan.

- Voor welke doelgroep schrijven we de verantwoording? Docenten, leerlingen, ouders?

4.2 Leerlingvolgsysteem RTTI

4.2.1 RTTI

RTTI is ontwikkeld door Drost en Verra en komt voort uit onder andere de taxonomie van Romiszowski, de taxonomie van Bloom en de onderwijskundige lespraktijk.

De taxonomie van Romiszowski maakt onderscheid tussen kennis en vaardigheden. Kennis wordt hierbij beschouwd als informatie die in je hoofd is opgeslagen. Een vaardigheid wordt hierbij beschouwd als een handeling die een persoon op een deskundige wijze uitvoert om een doel te bereiken (Bijlage taxonomie van Romiszowski z.d).

De taxonomie van Bloom maakt onderscheid tussen cognitieve processen en kennis.

Bij de cognitieve processen wordt het onderscheid gemaakt tussen lagere orden van denken en hogere orden van denken, in termen van complexiteit. Kennis wordt hierbij onderverdeeld in vier vormen van concrete tot abstracte kennis met twee tussenvormen (Heer, R., 2012).

Het belangrijkste verschil tussen Romiszowski en Bloom aan de ene kant en RTTI aan de andere kant is dat RTTI uitgaat van twee toepassingsniveaus (T1 en T2) en dat leren niet altijd stapelend verloopt.

RTTI gaat uit van een ontwikkeling op vier verschillende cognitieve niveaus die een leerling doormaakt. De vier niveaus zijn: reproductie (R), toepassingsgericht niveau 1 (T1), toepassingsgericht niveau 2 (T2) en inzicht (I). Bij R moet worden gedacht aan een vraag waarbij de leerling niets toevoegt aan de geleerde stof. T1 vraagt om het toepassen van die geleerde stof in een eerder geoefende situatie. T2-vragen zijn gericht op het toepassen van de leerstof in nieuwe situaties. Bij een I-vraag moet de leerling zelf bedenken welke context en methode wordt gevraagd voor het beantwoorden van de vraag. (Drost & Verra, 2016)

Voor het classificeren van toetsvragen ontwikkelden Drost en Verra onderstaande tabel. In de tabel staat aangegeven wat vanuit de opdracht bekend moet zijn voor de leerling. ‘Gegeven’ betekent dat de leerling de aspecten van de leeromgeving kent uit de les of uit eerder gemaakte oefeningen. De leerstof en de opdracht is altijd gegeven. Met de situatie wordt de context bedoeld; bij een inzichtvraag moeten leerlingen zelf de juiste context kiezen voor het beantwoorden van de vraag. De methode is de formule die de leerling moet toepassen om de vraag te beantwoorden. Het resultaat is gegeven wanneer het een-op-een uit de theorie is te halen.

Aspecten van leeromgeving	Reproductief	Toepassingsgericht Type 1	Toepassingsgericht Type 2	Inzicht
Leerstof	Gegeven	Gegeven	Gegeven	Gegeven
Opdracht	Gegeven	Gegeven	Gegeven	Gegeven
Situatie	Gegeven	Gegeven	Gegeven	Niet gegeven
Methode	Gegeven	Gegeven	Niet gegeven	Niet gegeven
Resultaat	Gegeven	Niet gegeven	Niet gegeven	Niet gegeven

Tabel 1: RTTI-classificatietabel (Drost & Verra, 2016, p13)

4.2.2 OMZA

RTTI maakt ook een koppeling tussen het cognitieve denkniveau van een leerling en het gedrag dat een leerling vertoont. Dat gedragsstelsel wordt OMZA genoemd.

De letters OMZA verwijzen naar de volgende gedragsindicatoren:

O = Organisatievermogen: hierbij wordt gelet op overzicht, planning, het meenemen van de juiste boeken.

M = Meedoen: hierbij wordt gelet of de leerling betrokken is bij de les, het huiswerk maakt.

Z = Zelfvertrouwen: hierbij wordt gelet of de leerling veel vragen stelt, onzeker is bij nieuwe leerstof.

A = Autonomie: hierbij wordt gelet of de leerling zelfstandig kan functioneren, proactief is.

(Drost & Verra, 2016)

4.2.3 Webapplicatie RTTI-online

Webapplicatie RTTI-online is ontwikkeld om aantoonbaar systematisch en doelgericht te werken aan zo goed mogelijke leerlingprestaties (Blok et al., 2009). Er kan toezicht worden gehouden op de kwaliteit van het onderwijs en de doorlopende leerlijn. De webapplicatie geeft gerichte feedback door toetsscores om te zetten in een analyse voor de docent, mentor en leerling waarbij suggesties voor concrete acties worden gegeven. Wanneer deze kwaliteitsanalyse schoolbreed wordt toegepast op minimaal 3 proefwerken per vak per jaar wordt het mogelijk om aantoonbaar actiegericht te werken per vak en wordt de ontwikkeling per leerling per vak per cognitief niveau zichtbaar. (Drost & Verra, 2016)

Docenten voeren resultaten per vraag per leerling van de RTTI benoemde toetsen in. Zij krijgen een overzicht per toetsvraag hoe er door iedere leerling is gescoord en krijgen een overzicht hoe een leerling per cognitief niveau gescoord heeft. Hierbij wordt met behulp van kleur en symbool aangegeven of een leerling minder dan 20% van de te behalen punten heeft behaald (rood), 20 tot 50% van de te behalen punten heeft behaald (geel), 50 tot 80% van de te behalen punten heeft behaald (groen) en 80 tot 100% van de te behalen punten heeft behaald (smiley). Op deze wijze is het voor de docenten duidelijk welke cognitieve vaardigheden per leerling voldoende ontwikkeld zijn en/of gebruikt kunnen worden voor ontwikkeling van andere cognitieve vaardigheden. Via de kwaliteitsanalyse-docent krijgen docenten automatisch een feedback geheel op maat aan de hand van het persoonlijke RTTI-patroon van de leerling met daarin specifieke actiepunten per leerling. Deze actiepunten zijn voor de leerlingen zichtbaar in de digitale leerlingen-portfolio. (Drost & Verra, 2016)

Met behulp van de kwaliteitsanalyse-docent krijgt de docent eveneens feedback op de toetsopbouw (verdeling aantal vragen en weging met betrekking tot RTTI), feedback op de kwaliteit van de toetsvragen en feedback op de waardering en normering. (Drost & Verra, 2016)

De docenten geven tevens per leerling aan hoe iedere leerling gescoord heeft per OMZA-gedragindicator. Hierbij wordt met behulp van kleur aangegeven of het gedrag in orde (groen) is, deels in orde (geel) is of niet in orde (rood) is (bijlage 4). Mogelijke acties voor zowel leerling als docent kunnen hierbij ook aangegeven worden. Deze actiepunten zijn voor de leerlingen zichtbaar in de leerlingen-portfolio. (Drost & Verra, 2016)

De behaalde resultaten op RTTI en scores op OMZA worden gezamenlijk verwerkt in een mentoroverzicht en vergaderoverzicht per leerling.

In de leerlingen-portfolio heeft iedere leerling een overzicht van de ingevoerde toetsresultaten op RTTI, mogelijke actiepunten, de OMZA-score en mogelijke actiepunten.

Met behulp van de kwaliteitsanalyse-leerling scoort de leerling OMZA in de lessen per vak per toets en geeft aan welke acties worden ingezet om zich verder te ontwikkelen op de OMZA-indicatoren, geeft gerichte feedback op de lessenreeks bij de toets, maakt een foutenanalyse per vraag waarbij wordt aangegeven wat de oorzaak is van het missen van de punten en krijgt een persoonlijke RTTI-analyse (Drost & Verra, 2016).

4.2.4 RTTI-leercyclus

Bij opbrengst gericht werken staat een hogere leeropbrengst van de leerling centraal en worden alle acties hier voortdurend aan gerelateerd. Hierbij is sprake van een voortdurend leerproces van zowel leerling als docent. Dit voortdurend leerproces is beschreven in de RTTI-leercyclus. De cyclus bestaat uit zes stappen, te weten:

1 Werkmiddag vakgroep toetsen:

Aan het begin van de periode is er voor de vakgroep een werkmiddag om toetsen en antwoordmodel op te leveren die aan het eind van de periode worden afgenomen bij de leerlingen. Eveneens wordt de normering vastgesteld.

2 Focusweek:

Leerlingen worden (diagnostisch) getoetst conform de leerdoelen en verhouding op RTTI, zodat de leerling naast de vakinhoudelijke beheersing ook zicht krijgt op de beheersing van de verschillende cognitieve niveaus die in de toets aan de orde zullen komen. Aan de hand van de resultaten van de diagnostische toets kunnen de leerlingen zelf gericht acties inzetten om zich goed voor te bereiden op de toets. Door hier vroeg genoeg aandacht aan te besteden heeft de leerling nog gelegenheid om zowel vakinhoudelijk vragen te stellen aan de docent als ook verder te oefenen met het juiste gebruik van leerstrategieën en een hiaat in de kennisbasis te kunnen repareren.

3 Werkmiddag vakgroep toetsen:

Vakgroepen gaan aan de slag met nieuwe toetsen zodat direct in de nieuwe periode weer gericht wordt gewerkt aan de nieuw te verwerven leerdoelen door de leerlingen.

Eventuele kleine wijzigingen voor de komende toetsen kunnen dan nog worden besproken en indien nodig verwerkt.

4 RTTI-toetsing:

Docenten moeten in de gaten houden dat de leerlingen de hoofdstuktoetsen waarin alle cognitieve niveaus aan de orde komen niet compenseren met schriftelijke overhoringen met andere beperktere leerdoelen. De toetsresultaten worden verwerkt in RTTI-online en besproken met de leerlingen. Tevens

wordt de kwaliteitsanalyse in RTTI-online doorlopen. Doordat de toetsen meer feedback en rendement opleveren zijn er veel minder toetsen nodig.

5 Leerlinganalyse:

De leerling zelf moet ook goed inzicht krijgen op zijn eigen resultaten. De leerlingen analyseren via de leeranalyse zelf hun toetsen. Vanuit die analyse geven zij zelf aan welke acties zij gaan inzetten om tot betere resultaten te komen.

6 Rapportvergadering:

Aan de hand van de behaalde resultaten kan er concreet worden vergaderd. Doordat de vakgroepen en leerlingen al gelegenheid hebben gehad de toetsen te analyseren en hier ook concrete acties op te formuleren kan er veel effectiever worden vergaderd over de zaken waarvoor de kracht van de vergadering moet worden ingezet.

7 Werkmiddag secties kwaliteit:

Secties analyseren met behulp van de toetsanalyse en de reflectielijst toetsen de nagekeken toetsen en indien nodig zetten ze gerichte acties in.

Stap 7 is in de RTTI-leercyclus tevens stap 1 van de nieuwe periode (Drost & Verra, 2016).

4.3 Kwaliteitscriteria

Om kwaliteit van toetsing te realiseren moeten toetsen voldoen aan kwaliteitscriteria. Een goede toets moet valide, transparant en betrouwbaar zijn (Joosten–Ten Brinke et al., 2015) (Drost & Verra, 2016).

4.3.1 Valide

‘Validiteit van de toets houdt in dat de toets betekenisvol en bruikbaar is en dat de conclusie die uit de toetsscores worden getrokken zijn gerechtvaardigd’, aldus Joosten-Ten Brinke (2015, p. 42). Volgens Drost & Verra (2016, p.36) is ‘een goede toets valide als deze meet wat je er mee wilt weten en het mogelijk maakt om een gefundeerde uitspraak te doen over de mate waarin de leerdoelen zijn gerealiseerd’.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar inhoudsvaliditeit en begripsvaliditeit. Inhoudsvaliditeit wordt gerealiseerd door een toets zo samen te stellen dat deze representatief is voor datgene wat men wil toetsen (leerstof). Begripsvaliditeit wordt gerealiseerd wanneer een docent een uitspraak kan doen over de beheersing van de bestudeerde stof (4 cognitieve RTTI-niveaus (Joosten – Ten Brinke et al., 2015) (Drost & Verra, 2016).

4.3.2 Transparant

Volgens Joosten-Ten Brinke (2015, p. 42) is ‘een toets transparant als de bijbehorende procedures duidelijk en begrijpelijk zijn voor alle betrokken deelnemers’. ‘Een transparante toets stelt de leerlingen niet voor verrassingen. Ze zijn van tevoren voldoende op de hoogte om welke leerstof het gaat en op welke cognitieve niveaus ze deze moeten beheersen.’ Aldus Drost & Verra (2016, p.36).

4.3.3 Betrouwbaarheid

‘Er is sprake van accuratesse en consistentie van standaarden, criteria en besluiten door de tijd heen en tussen beoordelaars’, volgens Joosten-Ten Brinke (2015, p. 42). Volgens Drost & Verra (2016, p.36) wil je ‘op basis van een toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is en als fair wordt gezien door de leerling, ouders en je collega’s’. Hierbij wordt de kanttekening gemaakt dat de betrouwbaarheid van een toets direct afhankelijk is van objectiviteit van scoring en waardering (Drost & Verra, 2016).

5 Resultaten

In dit hoofdstuk worden per deelvraag de resultaten uit de literatuurstudie, het interview met Vanja Goossen (directeur Van Haestrechtcollege) en de enquête onder het onderwijzend personeel van het Van Haestrechtcollege ten aanzien van de attitude van de toetskwaliteitseisen beschreven. Bij deelvraag 2 worden de stappen uit het stappenplan van Polderdijk gevolgd. Van de 24 benaderde docenten hebben 19 docenten de enquête ingevuld, dit is 79,2%. In Bijlage 4 staat het overzicht met de enquêteresultaten.

5.1 Literatuurstudie

5.1.1 Deelvraag 1 Op welke wijze komt de schoolvisie van het van Haestrechtcollege terug in het concept toetsbeleid 2015-2016?

Uit de schoolvisie van het Van Haestrechtcollege blijkt dat het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten centraal staat. Hierbij ligt de nadruk op persoonlijke keuzemogelijkheden, structuur en kwaliteit.

In het concept toetsbeleid 2015 – 2016 wordt gesproken over integraal toetsbeleid bestaand uit een samenhangend stelsel van kwaliteitszorg om de kwaliteit van toetsing te bewaken en bevorderen. Toetsen moeten betrouwbaar, valide en transparant zijn en er moet getoetst worden volgens de RTTI-methode. Iedere docent heeft voor zijn vak inzicht in de leerstof, vaardigheden en toetsen die afgenomen moeten worden. Deze afstemming moet terug te vinden zijn in een vakwerkplan. Alle docenten die binnen een vak lesgeven aan hetzelfde leerjaar zijn betrokken bij en medeverantwoordelijk voor de proefwerken, het correctiemodel en de normering.

5.1.2 Deelvraag 3 Hoe kan het leerlingvolgsysteem RTTI als middel binnen het toetsplan ingezet worden om de schoolvisie van het van Haestrechtcollege te realiseren?

Uit de literatuurstudie blijkt dat het leerlingvolgsysteem RTTI een hulpmiddel bij toetsen is om het ontwikkelproces van het leren optimaler in beeld te krijgen er wordt een koppeling gemaakt tussen het cognitieve niveau van een leerling en het gedrag dat een leerling vertoont. Dit sluit aan bij de visie van het van Haestrechtcollege: goed onderwijs is eigentijds en richt zicht op het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten.

Verder blijkt dat het gebruik maken van de cognitieve RTTI-classificatie van alle vier de niveaus bij één proefwerk per vak per periode wenselijk is. De toetsresultaten kunnen dan worden verwerkt in de webapplicatie RTTI-online. Docenten reflecteren de toets met behulp van een kwaliteitsanalyse, leerlingen reflecteren de toets met behulp van het leerlingenportfolio.

In het gedragssysteem OMZA kunnen docenten per gedragsindicator aangeven hoe de leerlingen scoren en actiepunten aangeven voor de komende periode.

Tijdens de rapportvergaderingen is er van alle leerlingen een totaaloverzicht qua cijfers, cognitief niveau en gedrag.

5.2 Interview Vanja Goossen, directeur Van Haestrechtcollege

5.2.1 Deelvraag 2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?

5.2.1.1 Redenen voor toetsplanontwikkeling en bepaling aanpak en resultaat.

Vanja Goossen heeft vastgesteld dat er een toetsplan ontwikkeld moet worden waarin toetskwaliteitseisen, regelingen en procedures staan beschreven. Erg belangrijk hierbij vindt hij het borgen van de toetskwaliteit. Als reden hiervoor wordt aangegeven dat het verschil in (niveau van) toetsing tussen docenten kleiner moet worden.

Het plan wordt door Vanja Goossen (directeur van Haestrechtcollege), het docententeam (toetskwaliteitseisen) en de docentonderzoekers Marion Heeren-van Ingen en Jan van Pelt ontwikkeld. Het wordt als belangrijk aangegeven dat er een plan ontstaat dat door het gehele team wordt gedragen, aangezien iedereen met dit plan gaat werken.

Het is de bedoeling dat er een toetsplan ontstaat waarbij alle dagelijkse gebruikers (docenten, directie, leerlingen en ouders) op de hoogte zijn op welke manier er wordt omgegaan met toetsing op het van Haestrechtcollege.

5.2.1.2 Vaststellen kaders waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen.

Het wordt door Vanja Goossen als wenselijk ervaren dat er bij alle vakken een vakwerkplan wordt ontwikkeld. Iedere docent heeft dan voor zijn vak inzicht in de leerstof, vaardigheden en toetsen die afgenomen moeten worden. Op deze wijze kan er een goede afstemming met betrekking tot toetsing ontstaan, waarbij toetsafspraken per niveau of per leerjaar kunnen verschillen binnen een vak. Verder geeft Vanja aan dat de inspectie heeft vastgesteld tijdens het laatste periodieke kwaliteitsonderzoek dat de mate waarin de school de kwaliteit van de toetsing waarborgt een verbeterpunt is.

5.2.1.3 Keuzes maken bij strategische vragen.

Tijdens het interview is de toetsing verdeeld in diagnostisch toetsen en sanctionerend toetsen. Hieronder gaan we specifiek in wat Vanja Goossen wenselijk vindt betreffende diagnostisch toetsen en sanctionerend toetsen.

Diagnostisch toetsen wordt als zeer wenselijk ervaren door Vanja Goossen. Hij geeft aan dat er goed gekeken moet worden naar de consequenties van diagnostisch toetsen. Hier wordt specifiek genoemd de (mogelijk andere) aanpak van het lesgeven door de docent en de (mogelijk andere) aanpak van het leren door de leerling. Er wordt aangegeven dat het belangrijk is dat de leerling meer eigenaar wordt van zijn eigen leerproces.

Sanctionerend toetsen wordt door Vanja Goossen als noodzakelijk ervaren, aangezien de cijfers worden gebruikt om rapportcijfers te bepalen. De rapportcijfers worden weer gebruikt om beslissingen te nemen over al dan niet bevorderen en gericht bevorderen naar een andere leerweg van leerlingen. Dit houdt volgens Vanja Goossen in dat de docent zich er bewust van moet zijn dat de toets een bijdrage gaat leveren aan de determinatie. Dit betekent dat in het geval van op- of afstromen van een leerling de docent op de hoogte moet zijn van verschillen in kennis, begrip en toepassing van de leerstof (RTTI) tussen de verschillende leerwegen. Dit zorgt ervoor dat de toets zo samengesteld moet zijn dat de docent op basis van het resultaat een gefundeerd advies kan geven met betrekking tot de gerichte bevordering.

Verder geeft Vanja Goossen aan dat er minder vaak getoetst hoeft te worden, maar dat de toets zowel leerstof als alle vier de cognitieve RTTI-niveaus dekkend moet zijn.

Hierbij moet ook gekeken worden naar de doorlopende leerlijn van klas 1 naar klas 4 waarbij gelet moet worden op de opbouw van de leerstof en de vier cognitieve RTTI-niveaus.

5.2.1.4 Aangeven kwaliteitseisen bij toetsing, normering en kwaliteitsborging.

Om de deelstap te kunnen beantwoorden zijn de kwaliteitseisen onderverdeeld in valide, transparant, betrouwbaar en borgen. Per kwaliteitseis heeft Vanja Goossen aangegeven hoe belangrijk ze voor hem zijn binnen het toetsplan.

5.2.1.4.1 Valide

Vanja Goossen vindt het zeer wenselijk dat toetsen zowel inhoudsvalide als begripsvalide zijn. De docent moet duidelijk hebben welke kennis, begrip en toepassingen hij wil meten en op welk cognitief RTTI-niveau. Het gebruik van een toetsmatrijs zou hierbij een hulpmiddel zijn.

5.2.1.4.2 Transparant

Vanja Goossen vindt het zeer wenselijk dat toetsen transparant zijn zodat leerlingen niet voor verassingen betreffende leerdoelen, lay-out en toetsinstructie worden gesteld.

Er wordt aangegeven dat het zeer wenselijk is dat leerlingen aan het begin van het hoofdstuk leerdoelen (vastgesteld door de uitgeverij en/of door de docent) ontvangen en dat deze aan het einde van het hoofdstuk in een toets worden afgenomen. In de toekomst is het eveneens wenselijk dat leerlingen vooraf op de hoogte zijn op welk cognitieve RTTI-niveau ze de leerdoelen moeten beheersen. Ten aanzien van de lay-out van toetsen moet er gebruik gemaakt worden van het bestaande dyslexieprotocol van het Van Haestrechtcollege. Hierin is het te gebruiken lettertype, lettergrootte en regelafstand vastgelegd.

Volgens Vanja Goossen zou het gebruik van een standaardvoorblad met daarop vermeld de toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen en normering zorgen voor duidelijkheid voor de leerlingen.

5.2.1.4.3 Betrouwbaarheid

Vanja Goossen vindt het wenselijk dat toetsing objectief plaats vindt. Hierbij denkt hij aan de vraagstelling van de toets en het normeren van de toets.

Volgens hem moet er sprake zijn van een verband tussen de toetsvragen en de leerstof. Een toetsvraag die kort in de les is besproken, maar niet terugkomt in de leerstof is niet betrouwbaar. Net zomin als toetsvragen over eerder opgedane kennis die niet opnieuw geactiveerd is.

Betreffende betrouwbaarheid met het normeren van toetsen geeft Vanja Goossen aan dat bij een toets die door twee docenten genormeerd wordt er slechts sprake mag zijn van een minimaal verschil in beoordeling. Belangrijk hiervoor is dat er duidelijke afspraken binnen de vakgroep bestaan betreffende normering.

5.2.1.4.4 Borgen

Het borgen van de toetskwaliteit wordt als zeer wenselijk aangegeven door Vanja Goossen. Belangrijk hierbij is het gesprek met elkaar aangaan. Dit kan een vakgenoot, collega met een soortgelijk vak of een collega zijn. Hierbij moet gedacht worden aan een kwaliteitsanalyse van de toetsen die binnen de vakgroep wordt besproken. Er kan hierbij gekeken worden welke vragen een opvallende score hebben, wat hier de verklaring voor is en hoe je ervoor kunt zorgen dat de score niet meer opvallend is.

5.2.1.5 Bepalen van organisatorische randvoorwaarden.

Voor de kwaliteit van toetsen is het volgens Vanja Goossen wenselijk dat meer dan nu de vakgroep verantwoordelijk is. Hij geeft aan dat er meer gezamenlijk naar toetsing gekeken zal moeten worden. Als voorbeeld wordt er aangegeven dat de vakgroep de toets vaststelt evenals het aantal af te nemen toetsen. Tevens zal dit ervoor zorgen dat grote verschillen tussen docenten binnen de vakgroep voorkomen worden. Verder zullen er binnen de vakgroep afspraken gemaakt moeten worden betreffende plagiaat bij werkstukken/ verslagen, digitaal toetsen of het gebruik van nieuwe toetsvormen. Ook zal er gekeken moeten worden naar de doorlopende leerlijn van klas 1 naar klas 4. Hierbij zal volgens Vanja gelet moeten worden op de leerstof en de opbouw van de vier cognitieve RTTI-niveaus in de richting van het examen.

5.3 Enquête docenten Van Haestrechtcollege

5.3.1 Deelvraag 2 Hoe komt het toetsplan voor het Van Haestrechtcollege eruit te zien, met als methode het stappenplan van Polderdijk?

In de enquête hebben de docenten van het Van Haestrechtcollege hun attitude ten aanzien van toetskwaliteitseisen aangegeven. Dit betreft een aanvulling op stap 4 (Aangeven kwaliteitseisen bij toetsing, normering en kwaliteitsborging) van Vanja Goossen. Per kwaliteitseis geven we aan hoe belangrijk de docenten van het Van Haestrechtcollege de toetskwaliteitseisen vinden.

5.3.1.1 Valide

In het algemeen vindt de meerderheid van de docenten van het Van Haestrechtcollege het belangrijk dat toetsen valide zijn. Voor de nauwkeurigheid hebben we de toetskwaliteit validiteit verdeeld in de kenmerken inhoudsvaliditeit en begripsvaliditeit. Beide aspecten worden hierna beschreven.

5.3.1.1.1 Valide – inhoudsvaliditeit

Tabel 1 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van inhoudsvaliditeit

Stelling	Zeër mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeër mee eens	Totaal
1 Ik vind het belangrijk dat de leerstof is verdeeld in leerdoelen.	0	0	78.95% 15	21.05% 4	100% 19
2 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toetsing de leerdoelen bij de leerlingen bekend zijn.	0	0	47.37% 9	52.63% 10	100% 19
3 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen binnen een toets evenredig zijn verdeeld over de leerstof.	5.26% 1	5.26% 1	73.68% 14	15.79% 3	100% 19

Van de docenten vindt de meerderheid het belangrijk dat de leerstof is verdeeld in leerdoelen die voorafgaand aan de toetsing bij de leerlingen bekend zijn en de evenredige verdeling van de toetsvragen over de leerstof.

5.3.1.1.2 Valide – begripsvaliditeit

Tabel 2 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van begripsvaliditeit

Stelling	Zeër mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeër mee eens	Totaal
4 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toets het cognitieve niveau (RTTI) waarop de leerstof beheerst dient te worden, door mij is vastgesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	0	10.53% 2	68.42% 13	21.05% 4	100% 19
5 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	0	5.26% 1	73.68% 14	21.05% 4	100% 19

Van de docenten vindt de meerderheid het belangrijk dat het cognitieve RTTI-niveau voorafgaand aan de toets is vastgesteld en de toetsvragen over de verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld.

Tabel 3 Crosstabel stelling 4 en 5

		4 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toets het cognitieve niveau (RTTI) waarop de leerstof beheerst dient te worden, door mij is vastgesteld.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
5 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld.	Zeer mee oneens	0	0	0	0	0
	Mee oneens	0	0	5,26% 1	0	5,26% 1
	Mee eens	0	10,53% 2	57,89% 11	5,26% 1	73,68% 14
	Zeer mee eens	0	0	5,26% 1	15,79% 3	21,05% 4
	Totaal	0	10,53% 2	68,42% 13	21,05% 4	100% 19

Tevens hebben we onderzocht of er een verband is tussen stelling 4 en 5. Hierbij valt op dat 10,53% (2) van de docenten het wel belangrijk vindt dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld maar dat zij het niet belangrijk vinden dat dit niveau van de leerstof voorafgaand aan de toets wordt vastgesteld.

5.3.1.2 Transparant

De attitude van de docenten van het Van Haestrechtcollege ten aanzien van het transparant zijn van toetsen is verdeeld. Betreft het transparantie binnen hetzelfde vak dan vindt de meerderheid van de docenten het belangrijk. Voor de nauwkeurigheid hebben we de toetskwaliteit transparantie verdeeld in de kenmerken notatie en beoordelingscriteria. Beide aspecten worden hierna beschreven.

5.3.1.2.1 Transparant – notatie

Tabel 4 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van transparantie - notatie

Stelling	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
6 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten uniform is.	10,53% 2	42,11% 8	26,32% 5	21,05% 4	100% 19
7 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is.	0	10,53% 2	47,37% 9	42,11% 8	100% 19
8 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)	15,79% 3	36,84% 7	42,11% 8	5,26% 1	100% 19
9 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)	10,53% 2	10,53% 2	57,89% 11	21,05% 4	100% 19
10 Ik vind het belangrijk dat alle benodigde informatie (toetsvorm, toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen, normering) vermeld staat op de toets.	0	31,58% 6	36,84% 7	31,58% 6	100% 19

11 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft het aantal vragen per toets.	10.53% 2	15.79% 3	47.37% 9	26.32% 5	100% 19
12 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft de verdeling van het gewicht van de toetsen. (Vb. SO telt 2x en PW telt 3x)	0	5.26% 1	31.58% 6	63.16% 12	100% 19

De meerderheid van de docenten vindt het belangrijk dat docenten binnen hetzelfde vak een uniforme wijze van toetsing hebben. Hierbij wordt aangegeven dat het belangrijk is dat binnen de vakgroep de lay-out, vraagstelling van toetsvragen, aantal toetsvragen en verdeling van het gewicht van de toetsen gelijkwaardig is. Tevens wordt er aangegeven dat het niet belangrijk is dat er schoolbreed afspraken ten aanzien van lay-out en vraagstelling van toetsvragen worden gemaakt.

5.3.1.2.2 Transparant – beoordelingscriteria

Tabel 5 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van transparantie - beoordelingscriteria

Stelling	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
13 Ik vind het belangrijk dat het relatieve gewicht (aantal punten per vraag in verhouding tot het totaal aantal te behalen punten) per vraag klopt.	0	0	68.42% 13	31.58% 6	100% 19
14 Ik vind het belangrijk dat het antwoordmodel volledig (goede en zo nodig onjuiste antwoorden/ gewicht per vraag) is.	0	10.53% 2	57.89% 11	31.58% 6	100% 19

Het wordt door de meerderheid van de docenten als belangrijk aangegeven dat het antwoordmodel volledig is en dat het aantal punten per vraag in verhouding tot het totaal aantal te behalen punten is.

5.3.1.3 Betrouwbaarheid

Het docententeam van het Van Haestrechtcollege geeft aan het belangrijk te vinden dat de toetsing betrouwbaar is. Voor de nauwkeurigheid hebben we de toetskwaliteit betrouwbaarheid onderverdeeld in de kenmerken objectiviteit toetsing, objectiviteit normering, objectiviteit moeilijkheidsgraad en objectiviteit differentiatiegraad. De aspecten worden hierna beschreven.

5.3.1.3.1 Betrouwbaarheid - objectiviteit toetsing

Tabel 6 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van betrouwbaarheid – objectiviteit toetsing

Stelling	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
15 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	5.88% 1	23.53% 4	70.59% 12	0	100% 17
16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	5.56% 1	27.78% 5	55.56% 10	11.11% 2	100% 18

De meerderheid van de docenten vindt het belangrijk dat voorafgaand aan de toetsing zowel de inhoud als het cognitieve RTTI-niveau van de toets door minsten 1 vakcollega te laten beoordelen.

Tabel 7 Crosstabel stelling 15 en 16

		15 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	Zeer mee oneens	5,88% 1	0	0	0	5,88% 1
	Mee oneens	0	23,53% 4	5,88% 1	0	29,41% 5
	Mee eens	0	0	58,82% 10	0	58,82% 10
	Zeer mee eens	0	0	5,88% 1	0	5,88% 1
	Totaal	1	10,53% 4	47,37% 12	41,11% 0	100% 17

Aangezien de antwoorden op deze stellingen verdeeld waren hebben we onderzocht of er een verband is tussen stelling 15 en 16. Opvallend hierbij is dat 35,3% (5) van de docenten het niet belangrijk vindt om voorafgaand aan de toetsing de inhoud en/of het cognitieve RTTI-niveaus door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.

Tabel 8 Crosstabel stelling 3 en 15

		3 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen binnen een toets evenredig zijn verdeeld over de leerstof.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
15 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	Zeer mee oneens	5,88% 1	0	0	0	5,88% 1
	Mee oneens	0	0	23,53% 4	0	23,53% 4
	Mee eens	0	5,88% 1	47,06% 8	17,65% 3	70,59% 12
	Zeer mee eens	0	0	0	0	0
	Totaal	5,88% 1	5,88% 1	70,59% 12	17,65% 3	100% 17

Naar aanleiding van deze uitkomst zijn we gaan onderzoeken of er een verband is tussen het belangrijk vinden dat de leerstof evenredig is verdeeld over de leerstof en het laten controleren van de inhoud van de toets door minstens 1 vakcollega. Opvallende uitkomst hierbij is dat 35,3% (6) van de docenten het niet belangrijk vindt dat de leerstof evenredig verdeeld is over de toetsvragen en/of het voorafgaand aan de toets laten controleren van de inhoud door minstens 1 vakcollega.

Tabel 9 Crosstabel stelling 5 en 16

		5 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	Zeer mee oneens	0	0	0	5,56% 1	5,56% 1
	Mee oneens	0	11,11% 2	16,67% 3	0	27,78% 5
	Mee eens	0	0	44,44% 8	11,11% 2	55,56% 10
	Zeer mee eens	0	0	11,11% 2	0	11,11% 2
	Totaal	0	11,11% 2	72,22% 13	16,67% 3	100% 18

Eveneens hebben we onderzocht of er een verband is tussen het belangrijk vinden dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld en het laten controleren van de cognitieve RTTI-niveaus van de toets door minstens 1 vakcollega. Hierbij valt op dat 33,34% van de docenten het niet belangrijk vindt dat toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld en/of het voorafgaand aan de toets laten controleren van de cognitieve RTTI-niveaus door minstens 1 vakcollega.

5.3.1.3.2 Betrouwbaarheid - objectiviteit normering

Tabel 10 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van betrouwbaarheid – objectiviteit normering

Stelling	Zeet mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeet mee eens	Totaal
17 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	5.26% 1	36.84% 7	57.89% 11	0	100% 19

De meerderheid van de docenten vindt het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.

Eveneens hebben we onderzocht of er een verband is tussen het belangrijk vinden dat het antwoordmodel volledig en het laten controleren van het antwoordmodel voorafgaand aan de toetsing door minsten 1 vakcollega. Hierbij valt op dat 47,36% van de docenten het niet belangrijk vindt dat het antwoordmodel volledig is en/of voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel te laten controleren door minstens 1 vakcollega.

Tabel 11 Crosstabel stelling 13 en 17

		13 Ik vind het belangrijk dat het antwoordmodel volledig is.				Totaal
		Zeet mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeet mee eens	
17 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	Zeet mee oneens	0	0	0	5,26% 1	5,26% 1
	Mee oneens	0	5,26% 1	26,32% 5	5,26% 1	36,84% 7
	Mee eens	0	5,26% 1	31,58% 6	21,05% 4	57,89% 11
	Zeet mee eens	0	0	0	0	0
	Totaal	0	10,53% 2	57,89% 11	31,58% 6	100% 19

5.3.1.3.3 Betrouwbaarheid - objectiviteit moeilijkheidsgraad

Tabel 12 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van betrouwbaarheid – objectiviteit moeilijkheidsgraad

Stelling	Zeet mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeet mee eens	Totaal
18 Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	10.53% 2	15.79% 3	52.63% 10	21.05% 4	100% 19

De meerderheid van de docenten vindt het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen.

Tabel 13 Crosstabel stelling 18 en 16

		18 Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.	Zeer mee oneens	5,56% 1	0	0	0	5,56% 1
	Mee oneens	0	5,56% 1	22,22% 4	0	27,78% 5
	Mee eens	5,56% 1	11,11% 2	22,22% 4	16,67% 3	55,56% 10
	Zeer mee eens	0	0	5,56% 1	5,56% 1	11,11% 2
	Totaal	11,11% 2	16,67% 3	50,00% 9	16,67% 3	100% 18

Tevens hebben we onderzocht of er een verband is tussen het belangrijk vinden dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus voorkomen in de toets het laten controleren van de cognitieve RTTI-niveaus van de toets door minstens 1 vakcollega. Hierbij valt op dat 50% van de docenten het niet belangrijk vindt dat alle vier de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen en/of het voorafgaand aan de toets laten controleren van de cognitieve RTTI-niveaus door minstens 1 vakcollega.

5.3.1.3.4 Betrouwbaarheid - objectiviteit differentiatiegraad

Tabel 14 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van betrouwbaarheid – objectiviteit differentiatiegraad

Stelling	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
19 Ik vind het belangrijk dat je de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk ziet. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	0	5.26% 1	78.95% 15	15.79% 3	100% 19

De meerderheid van de docenten vindt het belangrijk dat de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk zichtbaar is.

Tabel 15 Crosstabel stelling 18 en 19

		18 Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
19 Ik vind het belangrijk dat je de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk ziet.	Zeer mee oneens	0	0	0	0	0
	Mee oneens	0	0	5,26% 1	0	5,26% 1
	Mee eens	5,26% 1	15,79% 3	47,37% 9	10,53% 2	78,95% 15
	Zeer mee eens	5,26% 1	0	0	10,53% 2	15,79% 3
	Totaal	10,53% 2	15,79% 3	52,63% 10	21,05% 4	100% 19

Tevens hebben we onderzocht of er een verband is tussen stelling 18 en 19. Hierbij valt op dat 31,56% van de docenten het niet belangrijk vindt dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in een toets voorkomen en/of dat de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsraad van de 4 cognitieve niveaus zichtbaar zijn.

5.3.4 Borgen

Tabel 16 Scoreverdeling attitude docenten Van Haestrechtcollege ten aanzien van borging

Stelling	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Totaal
20 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online na afloop van een toets te maken. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	0	10.53% 2	78.95% 15	10.53% 2	100% 19
21 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse na afloop van een toets te maken.	5.26% 1	10.53% 2	84.21% 16	0	100% 19
22 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)	5.26% 1	26.32% 5	63.16% 12	5.26% 1	100% 19
23 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.	5.26% 1	31.58% 6	63.16% 12	0	100% 19

Het docententeam van het Van Haestrechtcollege geeft aan het belangrijk te vinden dat de kwaliteit van de toetsing geborgd is. Voor de nauwkeurigheid hebben we ten aanzien van het borgen van de toetskwaliteit het onderscheid gemaakt om met of zonder het gebruik van de webapplicatie RTTI-online de toetskwaliteit te borgen. Tevens hebben we onderzocht of er een verband is tussen het belang van het maken van een kwaliteitsanalyse en het bespreken van de kwaliteitsanalyse met minstens 1

vakcollega. Ook hier hebben we het onderscheid gemaakt met of zonder het gebruik van de webapplicatie RTTI-online. De verschillende onderzoeksresultaten worden hierna beschreven.

5.3.1.4.1 Borgen – kwaliteit zonder gebruik van de webapplicatie RTTI-online

Tabel 17 Crosstabel stelling 21 en 23

		21 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse na afloop van een toets te maken.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
23 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.	Zeer mee oneens	5,26% 1	0	0	0	5,26% 1
	Mee oneens	0	10,53% 2	21,05% 4	0	37,50% 6
	Mee eens	0	0	63,16% 12	0	63,16% 12
	Zeer mee eens	0	0	0	0	0
	Totaal	5,26% 1	10,53% 2	84,21% 16	0	100% 19

Bij het onderzoek naar of er een verband is tussen stelling 21 en stelling 23 valt op dat 36,84% (7) van de docenten het niet belangrijk vindt dat er na afloop van een toets een kwaliteitsanalyse wordt gemaakt en/of het bespreken van een kwaliteitsanalyse met minstens 1 vakcollega.

5.3.1.4.2 Borgen – kwaliteit met gebruik van de webapplicatie RTTI-online

Tabel 18 Crosstabel stelling 20 en 22

		20 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online na afloop van een toets te maken.				Totaal
		Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	
22 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.	Zeer mee oneens	0	5,26% 1	0	0	5,26% 1
	Mee oneens	0	5,26% 1	15,79% 3	5,26% 1	26,32% 5
	Mee eens	0	0	63,16% 12	0	63,16% 12
	Zeer mee eens	0	0	0	5,26% 1	5,26% 1
	Totaal	0	10,53% 2	89,47% 17	10,53% 2	100% 19

Bij het onderzoek naar of er een verband is tussen stelling 20 en stelling 22 valt op dat 31,56% (6) van de docenten het niet belangrijk vindt dat er na afloop van een toets een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online wordt gemaakt en/of het bespreken van een kwaliteitsanalyse gemaakt met behulp van RTTI-online met minstens 1 vakcollega.

H6 Conclusie

Aan het begin van het onderzoek jaar hebben we ons als hoofdvraag gesteld: waaraan moet een schoolbreed toetsplan voor het Van Haestrechtcollege voldoen, waarin RTTI als diagnostisch middel wordt gebruikt. Met behulp van de analyse hebben we de gegevens van het literatuuronderzoek, interview en enquête gecombineerd om de hoofdvraag te beantwoorden.

Uitgangspunten

Uit ons onderzoek blijkt dat het toetsplan een weloverwogen plan van zowel directie als docenten van het Van Haestrechtcollege moet zijn, waarin is aangegeven op welke manier er op het Van Haestrechtcollege wordt omgegaan met toetsing. De directie heeft de intentie uitgesproken om te komen tot een hogere leeropbrengst waarbij de ontwikkeling van de leerling centraal staat. Binnen het toetsplan wordt duidelijkheid verstrekt over kwaliteitseisen van toetsing, het leerlingvolgsysteem RTTI als hulpmiddel om het ontwikkelproces van het leren van leerlingen optimaler in beeld te krijgen en op welke wijze kennis van docenten met betrekking tot toetsing bevorderd wordt door verbeterde transparantie en onderlinge samenwerking.

Het toetsplan past in de onderwijsvisie van het Van Haestrechtcollege en levert een bijdrage aan de realisering hiervan. Het accent ligt op het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten. Het gaat hierbij om goede toetsing die ervoor zorg draagt dat leerlingen onderwijs op maat krijgen, regelmatig en goed leren/werken, worden gewaardeerd en gestimuleerd en op het juiste niveau worden geplaatst.

Kwaliteitseisen

Ten aanzien van toetsing stelt het Van Haestrechtcollege de volgende kwaliteitseisen: validiteit, transparantie, betrouwbaarheid en borging. Hieronder wordt op de kwaliteitseisen ingegaan.

Validiteit Een goede toets meet wat hij geacht wordt te meten.

1. Voorafgaand aan toetsing is leerstof verdeeld in leerdoelen die bekend zijn bij docent en leerlingen.
2. Leerdoelen zijn evenredig verdeeld over toetsvragen.
3. Voorafgaand aan toetsing is vastgesteld op welk cognitief RTTI-niveau de leerstof beheerst moet worden. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
4. Cognitieve RTTI-niveaus zijn verdeeld over toetsvragen. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)

Transparantie De toets stelt leerlingen niet voor verassingen.

1. Uniformiteit in de lay-out van toetsen per vak.
2. Uniformiteit in de vraagstelling van toetsen per vak.
3. Uniformiteit in het aantal vragen per toets per vak.
4. Leerlingen zijn op de hoogte van toetsvorm, tijdsduur, omvang toets, toegestane hulpmiddelen, normering.
5. Uniformiteit in het gewicht van toetsen per vak.

Betrouwbaarheid Op basis van een toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is.

1. Alle vier de cognitieve RTTI-niveaus komen in de toets voor. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
2. Voorafgaand aan toetsing wordt verdeling leerstof en cognitieve RTTI-niveaus over de toetsvragen door minstens 1 vakcollega beoordeeld. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
3. Voorafgaand aan toetsing wordt een zo volledig mogelijk antwoordmodel door minstens 1 vakcollega beoordeeld.

Borgen Het doorlopen van een kwaliteitsanalyse per toets, waarbij de gegeven feedback wordt verwerkt en aanpassingen moeten worden verantwoord.

1. Na afloop van toetsing een kwaliteitsanalyse maken en deze met minstens 1 vakcollega bespreken. (Minimaal 1 keer per periode per vak per klas met RTTI-online)

Leerlingvolgsysteem RTTI als hulpmiddel om ontwikkelproces van leerlingen te bevorderen

Uit de literatuurstudie blijkt dat het leerlingvolgsysteem RTTI een hulpmiddel is om het ontwikkelproces van het leren optimaler in beeld te krijgen. Er wordt een koppeling gemaakt tussen het cognitieve niveau van een leerling en het gedrag dat een leerling vertoont. Door gebruik te maken van de cognitieve RTTI-classificatie van alle vier de niveaus bij één proefwerk per vak per periode en de toetsresultaten te verwerken binnen de webapplicatie RTTI-online kun je tijdens rapportvergaderingen gebruik maken van een totaaloverzicht per leerling, bestaande uit cijfers, cognitief niveau en gedrag. Gedurende het schooljaar is er na iedere toets die verwerkt wordt binnen het leerlingvolgsysteem RTTI een ontwikkeling van de leerling zichtbaar op basis van de vier cognitieve RTTI-niveaus. Hierdoor kan zowel de docent als de leerling op deze ontwikkeling anticiperen.

Kennisontwikkeling docenten ten aanzien van toetsing

Uit het onderzoek komt naar voren dat toetsing de verantwoordelijkheid van de vakgroep is en niet langer alleen de verantwoordelijkheid van iedere individuele docent. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid van de vakgroep kan verbeterd worden door het doorlopen van de RTTI-leercyclus. Deze bestaat uit de volgende onderdelen:

Met de vakgroep doorloop je één keer per periode de RTTI-leercyclus.

1. Werkmiddag vakgroep toetsen: in gezamenlijk overleg wordt toets, antwoordmodel en normering vastgesteld.
2. Focusweek: diagnostische toets met leerlingen bespreken.
3. Werkmiddag vakgroep toetsen: in gezamenlijk overleg worden leerdoelen voor nieuwe periode vastgesteld, te maken toetsen worden binnen vakgroep verdeeld.
4. RTTI-toetsing: toets corrigeren, verwerken in RTTI-online, kwaliteitsanalyse in RTTI-online, bespreken met leerlingen.
5. Leerling analyse: toets verwerken in RTTI-online en aangeven van acties op het gebied van OMZA en RTTI.
6. Rapportvergadering: welke acties moeten ondernomen worden.
7. Werkmiddag vakgroep kwaliteit: gezamenlijk kwaliteitsanalyse bespreken en inzetten van acties.

Binnen de vakgroep zal er eveneens gekeken moeten worden naar de doorlopende leerlijn van klas 1 naar klas 4, waarbij gelet moet worden op de leerstof en de vier cognitieve RTTI-niveaus en zullen afspraken gemaakt moeten worden betreffende plagiaat, digitaal toetsen of het gebruik van nieuwe toetsvormen.

Een noodzakelijke voorwaarde voor het slagen van het toetsplan is dat alle docenten het belang van samenwerken inzien en bereid zijn intensief te overleggen met hun vakgroep(en) zodat leerlingen hun individuele talenten kunnen ontwikkelen: zie wat iedere individuele leerling nodig heeft. Dat kan alleen indien elke docent zich bewust is dat een cijfer meer is dan een getal!

H7 Discussie

7.1 Vooruitblik

Nu we hebben onderzocht, op basis van literatuuronderzoek, interview met Vanja Goossen (directeur Van Haestrechtcollege) en de enquête onder de docenten van het Van Haestrechtcollege, waaraan een schoolbreed toetsplan voor het Van Haestrechtcollege moet voldoen hebben we het nieuwe toetsplan opgesteld (bijlage 5). Het is een gezamenlijk plan geworden waarin is verwerkt wat zowel door de directie als door de docenten van het Van Haestrechtcollege als belangrijk is ervaren. Dit plan zal aan het begin van het schooljaar 2017-2018 aan het personeel van het Van Haestrechtcollege worden gepresenteerd.

Een belangrijke verandering zal de verantwoordelijkheid van toetsing binnen de vakgroepen zijn. Binnen de vakgroep draait het om het onderwijs dat gegeven wordt en de leerdoelen die behaald moeten worden. Belangrijk hierbij is dat voor ieder periode de leerdoelen en de bijbehorende toetsen transparant en concreet binnen de vakgroep worden besproken. Eveneens is het van belang om op de kwaliteit van toetsing te reflecteren, zodat iedereen op de hoogte is van de voortgang van de leerdoelen en het bekend is welke verbeterpunten er moeten worden aangepakt en hoe dat gedaan gaat worden.

De afgelopen jaren zijn reguliere vakgroep overlegmomenten verdwenen. Een aanbeveling is het plaatsen van overlegmomenten voor de vakgroepen op het jaarrooster, zodat er gewerkt gaat worden met de RTTI-leercyclus. Aangezien we te maken hebben met één-persoons-vakgroepen zou indien nodig een overkoepelde vakgroep opgericht kunnen worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan de samenwerking van aardrijkskunde, economie, geschiedenis en mens en maatschappij. Iedere vakgroep heeft een voorzitter die met behulp van RTTI-online bekend is met de kwaliteitsanalyses van de leden. Een tweede aanbeveling zal het ontwikkelen van een vakwerkplan zijn. Dit is een interessant vervolgonderzoek waarbij de inhoud van het vakwerkplan vakgroepspecifiek zal moeten zijn. Echter doordat Marion Heeren-van Ingen volgend jaar de studie Master-Toetsdeskundige gaat volgen zal dit onderzoek voorlopig worden uitgesteld.

Een belangrijke kanttekening voor de toekomst is dat uit het onderzoek blijkt dat niet alle docenten afspraken met betrekking tot toetsing belangrijk vinden. Hier ligt zeker een aandachtspunt voor de directeur en de vakgroepen.

7.2 Terugblik

Gedurende het onderzoek hebben we kennis opgedaan op het gebied van toetsing en onderzoek doen. Helaas was het door omstandigheden niet altijd mogelijk om gezamenlijk aan het onderzoek te werken. We hebben regelmatig overleg gehad, met name over het onderzoeksplan en ligt er nu een gemeenschappelijk praktijkonderzoek met als opbrengst een nieuw toetsplan voor het Van Haestrechtcollege.

Er zijn zeker moment van vallen, opstaan en weer door gaan geweest tijdens het onderzoek. Hierdoor hebben we uiteindelijk wel een praktijkonderzoek kunnen doen waarbij we dieper hebben kunnen onderzoeken dan in eerste instantie de verwachting was. We realiseren ons meer dan ooit dat een goed onderzoeksplan noodzakelijk is voor het in het juiste spoor houden van een praktijkonderzoek.

Literatuurlijst

Akker, J. van den, & Thijs, A. (2009). *Leerplan in ontwikkeling*. Enschede: SLO.

Bijlage taxonomie van Romiszowski (z.d.). Opgevraagd op 8 november 2016 van <http://weetwatjemeet.slo.nl/documenten/Bijlage-Taxonomie-van-Romiszowski.pdf/>

Bijsterveldt-Vliegenthart, M. van & Zijlstra, H. (2011). *Kamerbrief Aanbieding actieplannen Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs en Leraren*. Opgevraagd op 10 december 2016 van www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2011/05/23/brief-actieplannen

Bijsterveldt-Vliegenthart, M. van & Zijlstra, H. (2011). Actieplan Beter Presteren: opbrengstgericht en ambitieus. Opgevraagd op 10 december 2016 van www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-vo-beter-presteren

Boer, P. den, Buynsters, M., Donker, A., Ehren, M., Frietman, J., Geldhof, T., Oomens, M. & Verhaegh T., (2015). *Informatiegebruik voor kwaliteitsverbetering*. Utrecht/ Nijmegen: Oberon & KBA

Concept Toetsbeleid 2015-2016, Van Haestrechtcollege. (2015)

Drost, M. & Verra. P., (2016). *Handboek RTTI*. Bodegraven: Docentplus

Drost, M. & Verra. P., (2016). RTTI-online Bodegraven: Docentplus. Opgevraagd op 18 december 2016 van www.rttionline.nl

Handboek Onderwijskwaliteit, Hoofdstuk toetsbeleid. (z.d.) (2015), Vrije Universiteit: Amsterdam. Opgevraagd op 11 november 2016 van www.vu.nl/nl/Images/H11_Toetsbeleid_dec_2015_tcm289-153870.pdf

Heer, R. (2012). *A model of learning objectives*. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Opgevraagd op 8 november 2016 van <http://www.celt.iastate.edu/wp-content/uploads/2015/09/RevisedBloomsHandout-1.pdf>

Joosten–Ten Brinke, D., Schilt–Mol, T. van & Sluijsmans, D., (2015). *Kwaliteit van toetsing onder de loep. Handvatten om de kwaliteit van toetsing in het hoger onderwijs te analyseren, verbeteren en borgen*. Apeldoorn: Garant-Uitgevers.

Ledoux, G., Blok, H., Boogaard, M. & Krüger, M. (2009). *Opbrengstgericht werken: over de waarde van meetgestuurd onderwijs. (SCO-rapport; Nr. 812)*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut

Onderwijsraad (2011). *Naar hogere leerprestaties in het voortgezet onderwijs*. Den Haag: Onderwijsraad

Scheerens, J. (2007). *Review and Meta-analysis of School and Teaching Effectiveness*. Enschede: Universiteit Twente.

Sluijsmans, D. & Kneyber, R., (2016) *Toetsrevolutie Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs*. Culemborg: Uitgeverij Phronese

Polderdijk, M., Volder, M. de, & Zutven, G. van, (2004), *Handboek Toetsplanontwikkeling in competentiegericht onderwijs, Beleid voor verantwoord plannen van toetsing en examinering in het hoger onderwijs*. Utrecht, Stichting Digitale Universiteit

Taxonomie van Bloom (z.d.). Opgevraagd op 8 november 2016 van <https://talentstimuleren.nl/index.php/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom>

Bijlage 1 OMZA-scoringslijst

ORGANISATIE		
		
Ik kan plannen		Ik kan slecht plannen
Ik heb een (ingevulde) agenda, of bekijk mijn huiswerk via SOM/Magister		Ik heb geen (ingevulde) agenda, of ben mijn Somtoday-/Magisterinlog kwijt
Ik neem de juiste spullen mee naar de les		Ik vergeet regelmatig (de juiste) boeken, schriften, materialen, etc.
Ik schrijf aantekeningen in het betreffende vakschrift/map		Ik schrijf aantekeningen op losse blaadjes, of in een schrift van een ander vak
Ik doe naast het maakwerk ook het leerdeel van mijn huiswerk		Het leerdeel van mijn huiswerk vergeet ik te doen

MEEDOEN		
		
Ik controleer het maakdeel van mijn huiswerk in de les		Ik kijk mijn huiswerk zelden na
Ik let goed op		Ik zit met open ogen te slapen
Ik kan de in de les gestelde vragen beantwoorden		Ik kan vaak geen antwoord geven op vragen die in de les worden gesteld
Ik doe positief en actief mee		Ik veroorzaak onrust in de klas, of ben juist te dromerig

ZELFVERTROUWEN

Ik ben nieuwsgierig naar nieuwe leerstof		Ik voel me onzeker bij nieuwe leerstof
Ik vind vragen in het huiswerk die net anders zijn dan geoefend in de les uitdagend		Vragen die net anders zijn dan geoefend in de les sla ik over bij het huiswerk
Ik ben zeker van mezelf		Ik ben een twijfelaar
Ik krijg genoeg uitleg en als ik iets niet snap, dan vraag ik het		Ik heb altijd behoefte aan meer uitleg, of ik durf juist geen te hulp vragen
Ik vertrouw erop dat het met de toets wel goedkomt		Ik ben regelmatig ziek op de dag van de toets omdat ik er tegenop zie

AUTONOMIE

Ik zie kritiek als een leermoment		Ik kan niks met kritiek
Ik kijk eerst naar wat ik zelf kan doen om een probleem op te lossen		Ik zoek de schuld eerst ergens anders
Ik heb overzicht en doe eerst het belangrijkste		Ik heb weinig overzicht en begin maar ergens
Ik kom uit voor mijn eigen mening		Ik ga graag op in de groep
Ik regel mijn eigen zaken		Ik vind het lastig zelfstandig te functioneren
Ik kan me in anderen verplaatsen		Ik kijk alleen vanuit mijzelf
Ik denk vooruit en zit aan het stuur		Ik laat de dingen gebeuren

Bijlage 2 Interview leidraad Vanja Goossen, directeur Van Haestrechtcollege

A Inleiding

Het doel van ons onderzoek is het vaststellen van de kaders van een toetsplan op basis van RTTI, waarin beschreven staat op welke wijze de ontwikkeling van leerlingen beter te meten, volgen en sturen is om een zo hoog mogelijke leeropbrengst te behalen.

Het interview is opgebouwd uit vijf onderdelen. Deze zijn:

- redenen voor toetsplanontwikkeling en bepalen van aanpak en resultaat,
- vaststellen kaders waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen,
- keuzes maken bij strategische vragen,
- aangeven kwaliteitseisen bij toetsing, normering en kwaliteitsborging,
- en bepalen van organisatorische randvoorwaarden.

Aan het eind van het interview hebben we een beeld hoe er wordt gedacht over het ideale toetsplan door de vestigingsdirecteur van het Van Haestrechtcollege.

B Kern

1 Redenen voor toetsplanontwikkeling en bepalen van aanpak en resultaat

1.1 Waarom moet een toetsplan (= het geheel aan vastgestelde afspraken, zowel inhoudelijk als procedureel, over toetsen en beoordelen) worden ontwikkeld?

1.2 Wie ontwikkelt het toetsplan?

1.3 Voor wie wordt een toetsplan ontwikkeld?

1.4 Wat wilt u dat er in een toetsplan beschreven staat?

1.5 Wilt u het gehele huidige toetsbeleid heroverwegen?

1.6 Kunnen nieuwe toetsvormen (= een meetinstrument dat wordt ingezet om na te gaan of de doelen van onderwijs door leerlingen worden en zijn bereikt) in het huidige toetsbeleid worden ingebed?

2 Vaststellen kaders waarbinnen het toetsplan inhoud moet krijgen

2.1 Welk advies geeft de inspectie ten aanzien van toetsing?

2.2 Welk advies geeft OMO ten aanzien van toetsing?

2.3 Wat is de onderwijsvisie van uw school ten aanzien van toetsing?

2.4 Is het curriculum (= leerplan dat de vakken en de inhoud van die vakken beschrijft) beschreven?

2.5 Wilt u dat de toetsafspraken voor verschillende leerlinggroepen dezelfde zijn?

3 Keuzes maken bij strategische vragen

3.1 Is de toetsing een eenmalige gebeurtenis of kan ze repetitief gebeuren?

3.2 In welke mate is de toetsing formatief (= diagnostisch)? (Je moet hierbij denken aan het geven van informatie over welk kennis- en of vaardigheidsniveau wordt beheerst, geven van feedback aan de leerling op de geleverde prestatie om vast te stellen wat verder ontwikkeld moet worden.)

3.3 In welke mate is de toetsing summatief (=sanctionerend)? (Door de toetsen te beoordelen wordt bewijs verkregen dat het kennis- of vaardigheidsniveau wordt beheerst. Het heeft dan gevolgen voor de overgang.)

3.4 Hoe dekkend moeten leerdoelen worden getoetst?

3.5 Hoe wordt voldoende variatie in toetsvormen gegarandeerd (zie checklist)?

3.6 Worden leerlingen altijd individueel getoetst of mogen leerlingen ook samen met anderen worden getoetst?

3.7 Beoordeelt alleen de docent, of kunnen dat ook anderen zijn?

4 Aangeven kwaliteitseisen bij toetsing, normering en kwaliteitsborging.

4.1 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is inhoudsvaliditeit (= de toets is representatief voor de te toetsen leerdoelen) binnen toetsen wenselijk? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.2 Hoe kun je inhoudsvaliditeit borgen?

4.3 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is begripsvaliditeit (= de toets is representatief voor het te toetsen niveau) binnen de toetsen wenselijk? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.4 Hoe kun je begripsvaliditeit borgen?

4.5 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is transparantie (= een toets stelt leerlingen niet voor verrassingen, vb. leerdoelen, niveau, beoordeling, toetsinstructie) van toetsen wenselijk? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.6 Hoe kun je transparantie van toetsen borgen?

4.7 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is uniformiteit in de lay-out van toetsen (lettertype, gegevens als toetsvorm, toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen, normering) wenselijk? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.8 Hoe kun je uniformiteit van toetsen borgen?

4.9 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is uniformiteit in de vraagstelling van opdrachten (leg uit, verklaar, geef een verklaring) wenselijk? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk).

4.10 Hoe kun je uniformiteit in vragen of opdrachten borgen?

4.11 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat leerlingen vooraf op de hoogte zijn van leerdoelen per toets? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.12 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat leerlingen vooraf op de hoogte zijn op welke cognitieve niveaus (= R(reproductie), T1(training), T2(transfer), I(inzicht)) ze de leerdoelen moeten beheersen? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.13 Op een schaal van 1 tot 4 in hoeverre is het wenselijk dat de normering van toetsen objectief (=op basis van de toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is) gebeurt? (1 zeer niet wenselijk, 2 niet wenselijk, 3 wenselijk, 4 zeer wenselijk)

4.14 Hoe kun je objectiviteit bij normering van toetsen borgen?

4.15 Hoe kan kwaliteit van toetsen worden geborgd?

5 Bepalen van organisatorische randvoorwaarden

5.1 Is het mogelijk dat toetsautomatisering (= digitaal toetsen) wordt toegepast?

5.2 Hoe kunnen we het voorkomen van fraude en plagiaat bij toetsing borgen?

5.3 Ligt de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van een toets bij een of meer docenten?

5.4 Ligt de verantwoordelijkheid voor het aantal af te nemen toetsen per periode bij de schoolleiding?

5.5 Is scholing noodzakelijk om nieuwe toetsvormen te gebruiken?

C Slot

Heeft u nog aanvullende opmerkingen betreffende het onderzoek?

Definitie kernbegrippen

Toetsplan:	Het geheel aan vastgestelde afspraken, zowel inhoudelijk als procedureel, over toetsen en beoordelen.
Toetsvorm:	Een meetinstrument dat wordt ingezet om na te gaan of de doelen van onderwijs door leerlingen worden en zijn bereikt.
Curriculum:	Leerplan dat de vakken en de inhoud van die vakken beschrijft.
Formatief:	Diagnosticerend
Summatief:	Sanctionerend
Valide:	Een toets meet wat je ermee wilt meten.
Inhoudsvaliditeit:	De toets is representatief voor de te toetsen leerdoelen.
Begripsvaliditeit:	De toets is representatief voor het te toetsen niveau.
Transparantie:	Een toets stelt leerlingen niet voor verrassingen.
Borging:	Het doorlopen van een kwaliteitsanalyse per toets, waarbij de gegeven feedback wordt verwerkt en aanpassingen moeten worden verantwoord.
Objectiviteit:	Op basis van een toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is.
Toetsautomatisering:	Digitaal toetsen.

Bijlage 3 Enquête docenten Van Haestrechtcollege

Introductie

Het doel van ons onderzoek is het vaststellen van de kaders van een toetsplan op basis van RTTI, waarin beschreven staat op welke wijze de ontwikkeling van leerlingen beter te meten, volgen en sturen is om een zo hoog mogelijke leeropbrengst te behalen

De enquête is opgebouwd uit vier onderdelen. Deze zijn:

- validiteit,
- transparantie,
- betrouwbaarheid,
- borging.

Aan het einde van de enquête willen we graag weten wat de attitude van docenten van het Van Haestrechtcollege ten aanzien van toetskwaliteitseisen is.

Validiteit (een toets meet wat je ermee wilt meten)

1 Ik vind het belangrijk dat de leerstof is verdeeld in leerdoelen.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

2 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toetsing de leerdoelen bij de leerlingen bekend zijn.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

3 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen binnen een toets evenredig zijn verdeeld over de leerstof.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

4 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toets het cognitieve niveau (RTTI) waarop de leerstof beheerst dient te worden, door mij is vastgesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

5 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

Transparantie (een toets stelt leerlingen niet voor verrassingen)

6 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten uniform is.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

7 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten binnen mijn vakgroep uniform is.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

8 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

9 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten binnen mijn vakgroep uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

10 Ik vind het belangrijk dat alle benodigde informatie (toetsvorm, toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen, normering) vermeld staat op de toets.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

11 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen de vakgroep gelijkheid is wat betreft het aantal vragen per toets.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

12 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft de verdeling van het gewicht van de toetsen. (Vb. SO telt 2x en PW telt 3x)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

13 Ik vind het belangrijk dat het antwoordmodel volledig (goede en zo nodig onjuiste antwoorden, gewicht per vraag) is.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

14 Ik vind het belangrijk dat het relatieve gewicht (aantal punten per vraag in verhouding tot het totaal aantal punten) per vraag klopt.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

Betrouwbaarheid (op basis van een toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is)

15 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

17 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

18 Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

19 Ik vind het belangrijk dat je de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk ziet. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

Borgen (het door de docent doorlopen van een kwaliteitsanalyse per toets, waarbij de gegeven feedback wordt verwerkt en aanpassingen moeten worden verantwoord)

20 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online na afloop van een toets te maken.
(Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

21 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

22 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse na afloop van een toets te maken.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

23 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.

- 1 zeer mee oneens
- 2 mee oneens
- 3 mee eens
- 4 zeer mee eens

Bijlage 4 Resultaten enquête

Valide - inhoudsvaliditeit

1 Ik vind het belangrijk dat de leerstof is verdeeld in leerdoelen.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		0		0.00%
Mee eens		15		78.95%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
3.00	4.00	3.21	3.00	0.41

2 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toetsing de leerdoelen bij de leerlingen bekend zijn.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		0		0.00%
Mee eens		9		47.37%
Zeer mee eens		10		52.63%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
3.00	4.00	3.53	4.00	0.50

3 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen binnen een toets evenredig zijn verdeeld over de leerstof.				
Zeer mee oneens		1		5.26%
Mee oneens		1		5.26%
Mee eens		14		73.68%
Zeer mee eens		3		15.79%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	3.00	3.00	0.65

Valide – begripsvaliditeit

4 Ik vind het belangrijk dat voorafgaand aan de toets het cognitieve niveau (RTTI) waarop de leerstof beheerst dient te worden, door mij is vastgesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		2		10.53%
Mee eens		13		68.42%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.11	3.00	0.55

5 Ik vind het belangrijk dat de toetsvragen op verschillende cognitieve RTTI-niveaus worden gesteld. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		1		5.26%
Mee eens		14		73.68%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.16	3.00	0.49

Transparantie – notatie

6 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten uniform is.				
Zeer mee oneens		2		10.53%
Mee oneens		8		42.11%
Mee eens		5		26.32%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.58	2.00	0.94

7 Ik vind het belangrijk dat de lay-out van toetsen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		2		10.53%
Mee eens		9		47.37%
Zeer mee eens		8		42.11%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.32	3.00	0.65

8 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)				
Zeer mee oneens		3		15.79%
Mee oneens		7		36.84%
Mee eens		8		42.11%
Zeer mee eens		1		5.26%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.37	2.00	0.81

9 Ik vind het belangrijk dat de vraagstelling van toetsvragen voor alle docenten binnen mijn vak uniform is. (Vb. In plaats van vraagstellingen als leg uit, geef een verklaring of verklaar wordt er gekozen voor een uniforme vraagstelling)				
Zeer mee oneens		2		10.53%
Mee oneens		2		10.53%
Mee eens		11		57.89%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.89	3.00	0.85

10 Ik vind het belangrijk dat alle benodigde informatie (toetsvorm, toetsduur, totaal aantal vragen, toegestane hulpmiddelen, normering) vermeld staat op de toets.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		6		31.58%
Mee eens		7		36.84%
Zeer mee eens		6		31.58%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.00	3.00	0.79

11 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft het aantal vragen per toets.				
Zeer mee oneens		2		10.53%
Mee oneens		3		15.79%
Mee eens		9		47.37%
Zeer mee eens		5		26.32%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.89	3.00	0.91

12 Ik vind het belangrijk dat er voor alle docenten binnen mijn vak gelijkheid is wat betreft de verdeling van het gewicht van de toetsen. (Vb. SO telt 2x en PW telt 3x)				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		1		5.26%
Mee eens		6		31.58%
Zeer mee eens		12		63.16%
Totaal		19		100%
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.58	4.00	0.59

Transparantie – beoordelingscriteria

13 Ik vind het belangrijk dat het relatieve gewicht (aantal punten per vraag in verhouding tot het totaal aantal te behalen punten) per vraag klopt.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		0		0.00%
Mee eens		13		68.42%
Zeer mee eens		6		31.58%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
3.00	4.00	3.32	3.00	0.46

14 Ik vind het belangrijk dat het antwoordmodel volledig (goede en zo nodig onjuiste antwoorden/ gewicht per vraag) is.				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		2		10.53%
Mee eens		11		57.89%
Zeer mee eens		6		31.58%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.21	3.00	0.61

Betrouwbaarheid – objectiviteit toetsing

15 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing de inhoud (de leerstof) van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.				
Zeer mee oneens		1		5.88%
Mee oneens		4		23.53%
Mee eens		12		70.59%
Zeer mee eens		0		
Totaal		17		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	3.00	2.65	3.00	0.59

16 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het cognitieve RTTI-niveau van toetsen door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		1		5.56%
Mee oneens		5		27.78%
Mee eens		10		55.56%
Zeer mee eens		2		11.11%
Totaal		18		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.72	3.00	0.68

Betrouwbaarheid – objectiviteit normering

17 Ik vind het belangrijk om voorafgaand aan de toetsing het antwoordmodel door minstens 1 vakcollega te laten beoordelen.				
Zeer mee oneens		1		5.26%
Mee oneens		7		36.84%
Mee eens		11		57.89%
Zeer mee eens		0		0.00%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	3.00	2.53	3.00	0.60

Betrouwbaarheid – objectiviteit moeilijkheidsgraad

18 Ik vind het belangrijk dat alle 4 de cognitieve RTTI-niveaus in de toets voorkomen. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		2		10.53%
Mee oneens		3		15.79%
Mee eens		10		52.63%
Zeer mee eens		4		21.05%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.84	3.00	0.87

Betrouwbaarheid – objectiviteit differentiatiegraad

19 Ik vind het belangrijk dat je de onderlinge verschillen tussen leerlingen in beheersingsgraad van de 4 cognitieve RTTI-niveaus duidelijk ziet. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		1		5.26%
Mee eens		15		78.95%
Zeer mee eens		3		15.79%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.11	3.00	0.45

Borgen – kwaliteit

20 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online na afloop van een toets te maken. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		0		0.00%
Mee oneens		2		10.53%
Mee eens		15		78.95%
Zeer mee eens		2		10.53%
Totaal		19		100%
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
2.00	4.00	3.00	3.00	0.46

21 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse na afloop van een toets te maken.				
Zeer mee oneens		1	5.26%	
Mee oneens		2	10.53%	
Mee eens		16	84.21%	
Zeer mee eens		0	0.00%	
Totaal		19	100%	
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	3.00	2.79	3.00	0.52

22 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse met behulp van RTTI-online van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken. (Dit geldt voor minimaal 1 toets per periode per klas)				
Zeer mee oneens		1	5.26%	
Mee oneens		5	26.32%	
Mee eens		12	63.16%	
Zeer mee eens		1	5.26%	
Totaal		19	100%	
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	4.00	2.68	3.00	0.65

23 Ik vind het belangrijk om een kwaliteitsanalyse van een gemaakte toets met minstens 1 vakcollega te bespreken.				
Zeer mee oneens		1	5.26%	
Mee oneens		6	31.58%	
Mee eens		12	63.16%	
Zeer mee eens		0	0	
Totaal		19	100%	
<hr/>				
Minimale score	Maximale score	Gemiddelde	Mediaan	Standaarddeviatie
1.00	3.00	2.58	3.00	0.59

Bijlage 5 Toetsplan Van Haestrechtcollege 2017-2018

1 Inleiding

Het toetsplan is een weloverwogen plan van directie en docenten waarin is aangegeven op welke manier er op het Van Haestrechtcollege wordt omgegaan met toetsing. De directie heeft de intentie uitgesproken om te komen tot een hogere leeropbrengst waarbij de ontwikkeling van de leerling centraal staat. Er wordt duidelijkheid verstrekt over kwaliteitseisen van toetsing, RTTI als hulpmiddel om het ontwikkelproces van het leren van leerlingen optimaler in beeld te krijgen en kennis van docenten met betrekking tot toetsing wordt bevorderd door verbeterde transparantie en onderlinge samenwerking.

2 Uitgangspunten

Het toetsplan past in de onderwijsvisie en levert een bijdrage aan de realisering hiervan. Het accent ligt op het laten opbloeien van iedere leerling door het ontdekken en het ontwikkelen van zijn of haar talenten. Het gaat hierbij om goede toetsing die ervoor zorg draagt dat leerlingen onderwijs op maat krijgen, regelmatig en goed leren/werken, worden gewaardeerd en gestimuleerd en op het juiste niveau worden geplaatst.

3 Functies van toetsing

Om tot een goede toetsing te komen is het belangrijk om vooraf te bepalen of je toets een diagnosticerende of een sanctionerende functie heeft. Hieronder worden beide functies toegelicht.

3.1 Diagnostische toetsen

De docent krijgt inzicht in welke mate de klas en de leerling leerstof kennen, begrijpen en kunnen toepassen (RTTI). Hierdoor is het mogelijk om specifieke begeleiding te geven op het RTTI-niveau waar hulp nodig is (consequenties voor de aanpak van het lesgeven). Tegelijkertijd kan de leerling gerichter het leren bijsturen door gebruik te maken van leerstrategieën behorende bij het te ontwikkelen RTTI-niveau (consequenties voor de aanpak van het leren).

De toets moet dekkend zijn voor alle vier de cognitieve RTTI-niveaus zijn, maar hoeft niet leerstof dekkend te zijn, hoeft niet noodzakelijk door de docent zelf te worden gecorrigeerd en hoeft ook niet per se te worden genormeerd.

3.2 Sanctionerend toetsen

De toets levert cijfers op, die worden gebruikt om rapportcijfers te bepalen en die worden gebruikt om beslissingen te nemen over al dan niet bevorderen of gericht bevorderen naar een andere leerweg. De toets gaat een rol spelen bij de determinatie van de leerling. De toets zal zodanig samengesteld moeten zijn dat de docent op basis van het resultaat een gefundeerd advies kan geven met betrekking tot de bevordering.

De toets moet zowel dekkend qua leerstof zijn, als dekkend voor alle vier de cognitieve RTTI-niveaus zijn, wordt door de docent zelf gecorrigeerd en moet worden genormeerd.

Hierbij is het van belang dat er gekeken wordt naar de doorlopende leerlijn van klas 1 naar klas 4.

4 Kwaliteitseisen

Ten aanzien van toetsing stelt het Van Haestrechtcollege de volgende kwaliteitseisen: validiteit, transparantie, betrouwbaarheid en borging. Hieronder wordt op de kwaliteitseisen ingegaan.

4.1 Validiteit Een goede toets meet wat hij geacht wordt te meten.

1. Voorafgaand aan toetsing is leerstof verdeeld in leerdoelen die bekend zijn bij docent en leerlingen.
2. Leerdoelen zijn evenredig verdeeld over toetsvragen.
3. Voorafgaand aan toetsing is vastgesteld op welk cognitief RTTI-niveau de leerstof beheerst moet worden. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
4. Cognitieve RTTI-niveaus zijn verdeeld over toetsvragen. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)

4.2 Transparantie De toets stelt leerlingen niet voor verassingen.

1. Uniformiteit in de lay-out van toetsen per vak.
2. Uniformiteit in de vraagstelling van toetsen per vak.
3. Uniformiteit in het aantal vragen per toets per vak.
4. Leerlingen zijn op de hoogte van toetsvorm, tijdsduur, omvang toets, toegestane hulpmiddelen, normering.
5. Uniformiteit in het gewicht van toetsen per vak.

4.3 Betrouwbaarheid Op basis van een toets tot een eindoordeel komen dat houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is.

1. Alle vier de cognitieve RTTI-niveaus komen in de toets voor. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
2. Voorafgaand aan toetsing wordt verdeling leerstof en cognitieve RTTI-niveaus over de toetsvragen door minstens 1 vakcollega beoordeeld. (Minimaal 1 toets per periode per vak per klas)
3. Voorafgaand aan toetsing wordt een zo volledig mogelijk antwoordmodel door minstens 1 vakcollega beoordeeld.

4.4 Borgen Het doorlopen van een kwaliteitsanalyse per toets, waarbij de gegeven feedback wordt verwerkt en aanpassingen moeten worden verantwoord.

1. Na afloop van toetsing een kwaliteitsanalyse maken en deze met minstens 1 vakcollega bespreken. (Minimaal 1 keer per periode per vak per klas met RTTI-online)
2. Doorlopen van de RTTI-leercyclus. (1 keer per periode met vakgroep)

5 Leerlingvolgsysteem RTTI als hulpmiddel om ontwikkelproces van leerlingen te bevorderen

Het leerlingvolgsysteem RTTI is een hulpmiddel om het ontwikkelproces van het leren optimaler in beeld te krijgen. Er wordt een koppeling gemaakt tussen het cognitieve niveau van een leerling en het gedrag dat een leerling vertoont. Door gebruik te maken van de cognitieve RTTI-classificatie van alle vier de niveaus bij één proefwerk per vak per periode en de toetsresultaten te verwerken binnen de webapplicatie RTTI-online kan tijdens rapportvergaderingen gebruik gemaakt worden van een totaaloverzicht per leerling, bestaande uit cijfers, cognitief niveau en gedrag.

Gedurende het schooljaar is er na iedere toets die verwerkt wordt binnen het leerlingvolgsysteem RTTI een ontwikkeling van de leerling zichtbaar op basis van de vier cognitieve RTTI-niveaus. Hierdoor kan zowel de docent als de leerling op deze ontwikkeling anticiperen.

6 Randvoorwaarden

Toetsing is de verantwoordelijkheid van de vakgroep.

Binnen de vakgroep wordt de doorlopende leerlijn van klas 1 naar klas 4 vastgesteld, waarbij gelet is op de leerstof en de vier cognitieve RTTI-niveaus en zijn afspraken gemaakt betreffende plagiaat, digitaal toetsen of het gebruik van nieuwe toetsvormen.

7 Check- en ontwerplijst toetsen

Leerdoel	Ja	Nee
1 Is het leerdoel transparant? Zijn alle onderdelen van de leerstof verbonden op verschillende cognitieve niveaus?		
2 Is het leerdoel geborgd? Komt mijn leerdoel overeen met het leerdoel van de toets?		
3 Past de toetsvorm bij het leerdoel? Vaardighedentoets/kennistoets/open en of meerkeuzevragen.		
Notatie		
4 Is de doelgroep vermeld? Aangeven welk vak en voor welke klas.		
5 Is alle benodigde informatie vooraf vermeld?		
- pw/so		
- hoe lang er gewerkt mag worden aan de toets		
- totaal aantal vragen		
- toegestane hulpmiddelen		
- aftrekpunten (vb. meerkeuzevraag en meer dan 1 antwoord geven)		
- normering		
6 Is de functie vermeld? Hoe vaak telt het cijfer mee?		
Vragen		
7 Zijn de vragen inhoudelijk evenredig verdeeld over de stof? Wordt alle toetsstof bevraagd?		
8 Is de vraag aantoonbaar relevant?		
9 Is de gegeven informatie relevant voor het beantwoorden van de vraag?		
10 Is de vraag uitnodigend om te maken?		
11 Zijn de vragen qua niveau evenredig verdeeld over de stof?		
12 Is de vraag eenduidig op te vatten?		
13 Kan de leerling laten zien wat hij kan? Zijn er vragen uit alle cognitieve niveaus?		
14 Toetst de vraag daadwerkelijk het leerdoel?		
15 Zijn de vragen helder geformuleerd?		
16 Wordt dezelfde vraagstelling gebruikt als in de les of methode?		
17 Wordt er niet meer dan naar één ding tegelijk gevraagd?		
18 Zijn er geen ingewikkelde lange zinnen gebruikt?		
19 Komt er een ontkenning voor in de vraag?		
20 Zijn alle vragen naar vraagsoort gegroepeerd? Per cognitief niveau, of per lesstof?		
21 Zijn binnen elke vraagvorm de vragen per lesstofonderdeel gegroepeerd?		
22 Staat een relatief makkelijk te beantwoorden vraag vooraan?		
23 Staat de lastigste vraag ergens in het midden?		
24 Toetst elke vraag iets anders?		
25 Zijn de vragen ook onafhankelijk van elkaar te beoordelen?		

Lay-out		
26 Zit er onvoldoende ruimte tussen de vragen?		
27 Zijn er brede marges?		
28 Zijn alle vragen doorgenummerd?		
29 Staan de te scoren punten bij een vraag?		
30 Is gemarkeerd of het een Reproductie, Toepassing of Inzichtvraag betreft?		
31 Staan alle vragen figuren direct bij de vraag?		
32 Staat de hele vraag op het blad?		
33 Is informatie duidelijk gescheiden van de vraagstelling?		
34 Is de vraagstelling zodanig, dat het antwoord zo bondig mogelijk blijft?		
Correctievoorschrift		
35 Is er een eenduidig antwoordmodel en scoringsvoorschrift?		
36 Is het antwoordmodel volledig? Wat doe je met gedeeltelijk goede antwoorden?		
37 Klopt het relatieve gewicht per vraag?		
Meerkeuzenvragen		
38 Is er een voldoende aantal vragen?		
vierkeuzevraag: 40		
driekeuzevraag: 45		
tweekeuzevraag: 50		
bij een toets van 50 minuten		
39 Bevat de vraag slechts één duidelijk kennisaspect?		
40 Is de vraag precies geformuleerd? (Geen, soms, goed, effectief, belangrijk, aantal)		
41 Vermijd negatief geformuleerde vragen en vooral dubbele ontkenningen.		
42 Is de vraag zo objectief mogelijk geformuleerd? (Geen dienen, behoren, zou moeten)		
43 Staat de context bij een citaat?		
44 Zijn de alternatieven van gelijke lengte?		
45 Zijn alle alternatieven plausibel?		
46 Zit er synchroniteit in de alternatieven? (Zelfde grammaticale volgorde en kernwoorden)		
47 Overlappen de alternatieven elkaar?		
48 Is als afleider “geen van de vermelde alternatieven is juist” opgenomen? Verwarrend		
49 Zijn de alternatieven in oplopende of alfabetische volgorde geplaatst?		

8 De praktijk - onderbouw

8.1 Inplannen en opgeven toetsen

Het schooljaar is opgedeeld in drie perioden. Binnen de vakgroep gelden afspraken over de hoeveelheid toetsen en de weging ervan per periode. Voor de leerjaren 1 t/m 3 worden maximaal twee leertoetsen per dag opgegeven waarvan maximaal één proefwerk. Een proefwerk wordt minimaal een week voor de afgesproken datum opgegeven, een overhoring wordt minimaal twee dagen voor de afgesproken datum opgegeven.

8.2 Maken van toetsen

Voor het maken van toetsen gelden de volgende drie streefrichtingen:

1. Kwaliteit van toetsen is de verantwoordelijkheid van de vakgroep. Het gevolg hiervan is dat toetsen in overleg met minstens één vakcollega wordt besproken.
2. Op termijn worden de toetsen gemaakt met als leidraad het Programma van Toetsing en Doorstroom. Begonnen wordt met één toets per periode per vak per klas. Er wordt gelet op de verdeling over de vier cognitieve RTTI-niveaus en de leerdoelen.
3. Programma van Toetsing en Doorstroom vormt de grondslag van het Programma van Toetsing en Overgang en het vakwerkplan.

8.3 Lay-out

De toetsen worden aangeleverd in Arial 12 en regelafstand 1,2. Binnen de vakgroep zijn afspraken over hoe de opmaak van de toetsen is (bijlage 1).

8.4 Corrigeren

Zorgvuldig corrigeren is een belangrijk aspect van zorgvuldig toetsen.

1. Binnen de vakgroep dient overwogen te zijn hoeveel toetsen er nodig zijn om gewenste effectiviteit te bereiken.
2. De docent maakt de uitslag van een toets binnen tien schooldagen bekend bij de leerlingen. Is dit niet haalbaar dan licht de docent de leerlingen in.
3. De docent voert binnen vijf schooldagen na het vaststellen van de cijfers deze in Magister in.

8.5 Cijferbepaling

Bij het berekenen van de cijfers wordt uitgegaan van een cesuur van 50% en $N=1$ met een standaardverhouding van 1:1:1:1 (R:T:T:I). Het afstroomcijfer wordt bepaald met een verhouding van 2:2:1:1 (R:T:T:I), het opstroomcijfer wordt bepaald met een verhouding van 1:1:2:2 (R:T:T:I).

8.6 Inhalen

In principe haalt een leerling een gemiste toets in.

1. De leerling maakt binnen een week een afspraak met de docent om het gemiste werk in te halen.
2. De docent geeft in magister aan dat het gemiste werk nog ingehaald dient te worden.
3. De gemiste toets moet, mits haalbaar gezien te tijd, voor het einde van de betreffende periode ingehaald zijn.

8.7 Werkstukken, verslagen ed.

1. De leerling levert verslagen uiterlijk in op de door de docent in Magister aangegeven datum.
2. Bij het niet op tijd inleveren wordt het cijfer van het nagekeken werk met een 0,5 punt per dag in mindering gebracht. Hierbij geldt de kanttekening dat een weekend als 1 dag wordt geteld.
3. Mindering van het cijfer is maximaal 2,5 punt (5 dagen te laat inleveren). Hierna wordt het cijfer 1,0 gegeven.
4. Bij het niet op tijd inleveren worden ouders op de eerste dag na het verlopen van de datum per mail op de hoogte gesteld van bovenstaande maatregelen.

8.8 Rapportage

Een rapport geeft de leerling, ouders en docenten een overzicht van de prestaties voor alle vakken over de voorafgaande periode.

1. Leerlingen hebben inzicht in de wijze waarop het rapportcijfer tot stand is gekomen.
2. Cijfers worden voor alle vakken opgesteld op grond van een voortschrijdend gemiddelde van alle behaalde cijfers
3. Bij de tussenrapportage worden de cijfers afgerond op één decimaal.
4. Het eindcijfer is een geheel cijfer, waarbij 0,49 of lager naar beneden wordt afgerond en 0,50 of hoger naar boven wordt afgerond.
5. Naast een cijferrapportage ontvangen leerlingen een gedragsrapportage (OMZA)

8.9 Toetskwaliteit borgen

1. Na afloop van toetsing een kwaliteitsanalyse maken en deze met minstens 1 vakcollega bespreken. (Minimaal 1 keer per periode per vak per klas met RTTI-online)
2. Doorlopen van de RTTI-leercyclus. (1 keer per periode met vakgroep)
 - 2.1. **Werkmiddag vakgroep toetsen:** Opleveren toetsen en antwoordmodel die aan het eind van de periode worden afgenomen bij de leerlingen. Vaststellen normering.
 - 2.2. **Focusweek:** Diagnostische toets leerlingen inzicht hebben op de vakinhoudelijke beheersing en zicht hebben op de beheersing van de verschillende cognitieve niveaus die in de toets aan de orde zullen komen.
 - 2.3. **Werkmiddag vakgroep toetsen:** Vakgroepen gaan aan de slag met nieuwe toetsen zodat direct in de nieuwe periode weer gericht wordt gewerkt aan de nieuw te verwerven leerdoelen door de leerlingen. Eventuele kleine wijzigingen voor de komende toetsen kunnen dan nog worden besproken en indien nodig verwerkt.
 - 2.4. **RTTI-toetsing:** Resultaten worden verwerkt in RTTI-online en besproken met de leerlingen. Tevens wordt de kwaliteitsanalyse in RTTI-online doorlopen.
 - 2.5. **Leerlinganalyse:** Leerlingen analyseren via de leeranalyse in RTTI-online hun toetsen. Vanuit die analyse geven zij aan welke acties zij gaan inzetten om tot betere resultaten te komen.
 - 2.6. **Rapportvergadering:** Aan de hand van de behaalde resultaten kan er concreet worden vergaderd.
 - 2.7. **Werkmiddag secties kwaliteit:** Secties analyseren met behulp van de toetsanalyse en de reflectielijst toetsen de nagekeken toetsen en indien nodig zetten ze gerichte acties in.

9 De praktijk - bovenbouw

9.1 Inplannen en opgeven toetsen

Het schooljaar is opgedeeld in drie perioden. Het aantal schoolexamens per leerjaar en de weging is opgenomen in het Programma van Toetsing en Afsluiting. Binnen de vakgroep gelden afspraken over de hoeveelheid toetsen en de weging ervan per periode. Een schoolexamen wordt minimaal een week voor de afgesproken datum opgegeven.

9.2 Maken van toetsen

Voor het maken van toetsen gelden de volgende twee streefrichtingen:

1. Kwaliteit van toetsen is de verantwoordelijkheid van de vakgroep. Het gevolg hiervan is dat toetsen in overleg met minstens één vakcollega wordt besproken.
2. Alle klassen van hetzelfde onderwijsniveau krijgen dezelfde schoolexamens, waardoor de gemiddelde cijfers vergelijkbaar zijn.
3. Op termijn worden de toetsen gemaakt met als leidraad het Programma van Toetsing en Doorstroom. Begonnen wordt met één toets per periode per vak per klas. Er wordt gelet op de verdeling over de vier cognitieve RTTI-niveaus en de leerdoelen.
4. Programma van Toetsing en Doorstroom vormt de grondslag van het Programma van Toetsing en Afsluiting en het vakwerkplan.

9.3 Lay-out

De toetsen worden aangeleverd in Aria 12 en regelafstand 1,2

9.4 Corrigeren

Zorgvuldig corrigeren is een belangrijk aspect van zorgvuldig toetsen.

1. Binnen de vakgroep dient overwogen te zijn hoeveel toetsen er nodig zijn om gewenste effectiviteit te bereiken.
2. De docent maakt de uitslag van een toets binnen tien schooldagen bekend bij de leerlingen. Is dit niet haalbaar dan licht de docent de leerlingen in.
3. De docent voert binnen vijf schooldagen na het vaststellen van de cijfers deze in Magister in.

9.5 Inhalen

In principe haalt een leerling een gemiste toets in.

1. De leerling maakt binnen een week een afspraak met de vervangend secretaris van het schoolexamen voor het bepalen van het tijdstip betreffende het inhalen van het schoolexamen. De docent geeft in magister aan dat het gemiste werk nog ingehaald dient te worden.
2. De gemiste toets moet, mits haalbaar gezien te tijd, voor het einde van de betreffende periode ingehaald zijn.

9.6 Examendossier

1. De vakgroep stelt een toetsarchief samen waarin elk schoolexamen, correctiemodel en normering digitaal wordt bewaard.
2. De docent bewaart het volledige examendossier tot februari van het komende schooljaar.

9.7 Werkstukken, verslagen ed.

1. De leerling levert verslagen uiterlijk in op de door de docent in Magister aangegeven datum.
2. Bij het niet op tijd inleveren wordt het cijfer van het nagekeken werk met een 0,5 punt per dag in mindering gebracht. Hierbij geldt de kanttekening dat een weekend als 1 dag wordt geteld.
3. Mindering van het cijfer is maximaal 2,5 punt (5 dagen te laat inleveren). Hierna wordt het cijfer 1,0 gegeven.

4. Bij het niet op tijd inleveren worden ouders op de eerste dag na het verlopen van de datum per mail op de hoogte gesteld van bovenstaande maatregelen.

9.8 Rapportage

Een rapport geeft de leerling, ouders en docenten een overzicht van de prestaties voor alle vakken over de voorafgaande periode.

1. Leerlingen hebben inzicht in de wijze waarop het rapportcijfer tot stand is gekomen.
2. Cijfers worden voor alle vakken opgesteld op grond van een voortschrijdend gemiddelde van alle behaalde cijfers
3. Bij de tussenrapportage worden de cijfers afgerond op één decimaal.
4. Het eindcijfer is een geheel cijfer, waarbij 0,49 of lager naar beneden wordt afgerond en 0,50 of hoger naar boven wordt afgerond.
5. Naast een cijferrapportage ontvangen leerlingen een gedragsrapportage (OMZA)

9.9 Toetskwaliteit borgen

1. Na afloop van toetsing een kwaliteitsanalyse maken en deze met minstens 1 vakcollega bespreken. (Minimaal 1 keer per periode per vak per klas met RTTI-online)
2. Doorlopen van de RTTI-leercyclus. (1 keer per periode met vakgroep)
 - 2.1. **Werkmiddag vakgroep toetsen:** Opleveren toetsen en antwoordmodel die aan het eind van de periode worden afgenomen bij de leerlingen. Vaststellen normering.
 - 2.2. **Focusweek:** Diagnostische toets leerlingen inzicht hebben op de vakinhoudelijke beheersing en zicht hebben op de beheersing van de verschillende cognitieve niveaus die in de toets aan de orde zullen komen.
 - 2.3. **Werkmiddag vakgroep toetsen:** Vakgroepen gaan aan de slag met nieuwe toetsen zodat direct in de nieuwe periode weer gericht wordt gewerkt aan de nieuw te verwerven leerdoelen door de leerlingen. Eventuele kleine wijzigingen voor de komende toetsen kunnen dan nog worden besproken en indien nodig verwerkt.
 - 2.4. **RTTI-toetsing:** Resultaten worden verwerkt in RTTI-online en besproken met de leerlingen. Tevens wordt de kwaliteitsanalyse in RTTI-online doorlopen.
 - 2.5. **Leerling analyse:** Leerlingen analyseren via de leeranalyse in RTTI-online hun toetsen. Vanuit die analyse geven zij aan welke acties zij gaan inzetten om tot betere resultaten te komen.
 - 2.6. **Rapportvergadering:** Aan de hand van de behaalde resultaten kan er concreet worden vergaderd.
 - 2.7. **Werkmiddag secties kwaliteit:** Secties analyseren met behulp van de toetsanalyse en de reflectielijst toetsen de nagekeken toetsen en indien nodig zetten ze gerichte acties in.

Bijlage 1 Voorblad toetsen

vak
SO/PW Titel (tijdsduur)

klas/niveau

Naam: _____

De toets telt ... **keer** mee voor het rapport.

R	Aantal vragen	(te behalen punten)	T1	.	(.)	T2	.	(.)	I	.	(5)

R=reproductie

T1=makkelijke toepassing

T2=moeilijke toepassing

I=inzicht

Deze overhoring bestaat uit **aantal** vragen.

Voor deze overhoring zijn maximaal **totaal te behalen** punten te verdienen.

Bij iedere vraag staat aangegeven wat voor soort vraag het is en hoeveel punten je met die vraag kunt verdienen.

Meerkeuzevragen

Kruis het goede antwoord aan.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Maak de vragen met een blauwe of zwarte balpen **evt andere hulpmiddelen**

Bijlage 2 Reflectielijst toetsen

1. Klopt de RTTI-verhouding in de toets met de afspraken die in de sectie gemaakt zijn en zijn vastgelegd in het PTD voor dit niveau en jaarlaag? Verantwoord de keuzes bij afwijkingen
2. Zijn op elk afzonderlijke cognitieve niveau voldoende vragen opgenomen om een verantwoorde diagnose van het leerproces van de leerlingen te kunnen maken (minstens 15%)? Verantwoord de keuze bij afwijkingen
3. Is het gemiddelde cijfer conform de verwachtingen?
4. Is de N-term afwijkend van 1,0? Verantwoord dan je keuze voor deze afwijking.
5. Is de cesuur afwijkend van 50%? Verantwoord dan je keuze voor deze afwijking.
6. Zijn er p-waarden die buiten de bandbreedte liggen? Zoek dan naar mogelijke verklaringen voor een lage of juiste hoge p-waarde. In de paragraaf "Nakijken en Analyseren" vind je een aantal voorbeelden van mogelijke verklaringen.
Zijn er aanpassingen nodig op de toetsvraag?
Is er een aanpassing nodig in de toets als geheel?
Is er een aanpassing nodig in de didactiek?
7. Welke acties op RTTI kunnen worden ingezet door leerlingen met een onvoldoende?
8. Zijn er leerlingen met een specifiek scoreprofiel op RTTI en welke acties kunnen worden ingezet.
9. Hoe scoren leerlingen met een onvoldoende op de OMZA-indicatoren en welke vakinhoudelijke acties moeten worden ingezet?
10. Scoort de klas in het geheel minder goed op één van de cognitieve niveaus RTTI en welke acties moeten worden ingezet?
Welke strategieën kun je van elkaar gebruiken?